

VILNIUS
CROSSROADS:
EAST EUROPEAN
POETRY FORUM
VILNIAUS KRYŽKELĖS:
RYTŲ EUROPOS
POEZIJOS
FORUMAS

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

Tęstinis tarptautinis projektas
RIBOŽENKLIAI. NAUJOSIOS
RYTŲ EUROPOS DIALOGAI

Andrej Chadanovič

Andrejus Chadanovičius (g. 1973) – baltarusių poetas, vertėjas ir literatūros mokslininkas, aštuonių poezijos rinkinių autorius. 1995 m. Baltarusijos Valstybinio universiteto Filologijos fakultete baigė bakalauro studijas. Apgynė daktaro disertaciją iš pasaulinės literatūros. Anglų, prancūzų, lietuvių, lenkų, rusų, ukrainiečių poezijos vertėjas. Jo paties tekstų išversta į 14 kalbų. Baltarusijos Rašytojų sąjungos narys, PEN klubo prezidentas. Dėsto literatūrą Baltarusijos Valstybiniame universitete ir Baltarusijos Nacionaliniame Jakubo Kolaso Laisvųjų menų licėjuje, veda vertimo dirbtuves Baltarusijos kolegijoje. Gyvena Minske.

Вайна і мір

Лацінаамэрыканцы
якраз пачыналі мяне біць,
але, убачыўшы яго,
разьбегліся.

І ня дзіва: ён быў на галаву вышэйшы за мяне
і як мінімум удвая таўсьцейшы,
у маленечкіх акуларах,
што толькі падкрэсьлівалі яго памеры:
проста нейкі Сяргей Бандарчук
сярод дэкарацыў свайго Барадзіна,
ці хутчэй Ватэрлоа,
бо ўсё адбывалася якраз у Бэльгіі.

Ён чамусьці адразу загаварыў са мной па-расійску,
быццам на мне было напісана,
што я ведаю, хто такі Бандарчук.

“Дарма ты зь імі размаўляў, – сказаў ён. –
Гэтыя маглі б і зарэзаць”.
“Калі б маўчаў, – адказаў я, –
дакладна б зарэзалі.
Тут як на заліку”.

“Залік, – сказаў ён. –
Мяне завуць П’ер. Як Бязухава”.
“А мяне Андрэй. Як Балконскага”.

Рэшту ночы памятаю ня вельмі.
“Трапісты”! – раз-пораз паўтараў ён. –
Найлепшае ў Брусэлі піва – гэта “Трапісты”!
Хадзем, пакажу адно месца,
плаціць граф Талстой”.

“Дык ты не з Расіі?
Зь Беларусі? Яшчэ лепей!
Я там з жонкай пазнаёміўся”.
“Я таксама”.
“Але мая – японка, уяві. Вучыліся разам расійскай,
а навучыліся: яна французскай, а я японскай.
Бальзак і маленькая японка, ведаеш кіно?
Беларусы, кажа яна, – гэта такія расійцы,
толькі са знакам якасьці”.

“Кітаянка”, – паправіў я.
“Хто? Мая жонка?”
“Я кажу, Бальзак і маленькая кітаянка.
Кітайцы – гэта такія японцы,
толькі са знакам колькасьці”.

Тут ягоны фільм абрываецца,
а мой круціцца далей.
Мы ў аўто, як у маленькай кіназалі:
на заднім шэрагу – Чып і Дэйл, два героі-бандарчукі,
сьпяшаюца на дапамогу трапістам,
а жонка-японка за стэрном займаецца пракатам.

Наш вандроўны кінатэатар
усё бліжэй да апошняга бровара,
дзе найсьвяцейшыя манахі
вараць піва са знакам якасьці,
якое разьвязвае язык так,
што выгнаньнікі ўсіх краінаў
разумеюць адно аднаго без субтытраў.

Karas ir taika

Lotynų amerikiečiai
kaip tik ėmėsi mane mušti,
bet, pamatę jį,
išsilakstė.

Nieko nuostabaus: jis buvo galva už mane aukštesnis
ir mažiausiai dukart stambesnis,
su akinukais,
tik pabrėžiančiais jo gabaritus:
kaip koks Sergejus Bondarčiukas
tarp savo Borodino dekoracijų
arba tiksliau Vaterlo,
nes viskas kaip tik vyko Belgijoje.

Jis kažkodėl tuojau kreipėsi į mane rusiškai,
lyg man ant kaktos būtų parašyta,
kad žinau, kas toks Bondarčiukas.

„Be reikalo tu juos užkalbinai, – pasakė jis. –
Šitie galėjo ir pripjauti.“
„Jei būčiau tylėjęs, – atsakiau, –
tikrai būtų pripjovę.
Nukirstų kaip per įskaitą.“

„Užskaitau, – pasakė jis. –
Aš vardu Pjeras. Kaip Bezuchovas.“
„O aš Andrejus. Kaip Bolkonskis.“

Iš likusios nakties mažai ką prisimenu.
„Trapistai, – vis kartojo jis. –
Geriausias Briuselio alus – „Trapistų“!
Einam, parodysiu vieną vietą,
stato grafas Tolstojus.“

„Tai tu ne iš Rusijos?
Iš Baltarusijos? Dar geriau!
Aš ten su žmona susipažinau.“
„Ir aš.“
„Bet mano, tik įsivaizduok, – japonė. Kartu mokėmės rusų,
o išmokom: ji – prancūzų, o aš japonų.
Balzakas ir japonė siuvėjėlė, žinai tokį filmą?
Baltarusiai, sako ji, – tai tokie rusai
tik su kokybės ženklų.“

„Kinė“, – pataisau aš.
„Kas? Mano žmona?“
„Sakiau, Balzakas ir kinė siuvėjėlė.“
„Kinai – tai tokie japonai,
tik su kiekybės ženklų.“

Čia jo juosta trūksta,
o manoji sukasi toliau.
Mes automobilyje, kaip mažoje kino salėje:
paskutinėje eilėje – Čipas ir Deilas, burundučiukai.
skubantys į pagalbą trapistams,
o žmona japonė už vairo suka kiną.

Mūsų klajojantis kino teatras
vis arčiau paskutiniojo bravoro,
kur švenčiausieji vienuoliai
verda alų su kokybės ženklų,
kuris atriša liežuvius taip,
kad visų šalių išvartieji
supranta vienas kitą be subtitrų.

Казкі Вэнсэнскага лесу*1. Брыдкае качаня*

Жыло сабе брыдкае качаня,
добра сябе паводзіла,
слухалася старэйшых
і, галоўнае, выдатна харчавалася,
бо вельмі хацела хутчэй вырасьці.

Ела яно, ела,
але так і не зрабілася
прыўкрасным лебедзем,
бо аднойчы памерла,
ушчэнт закармленае турыстамі.

“Калі вы любіце птушак,
не карміце іх”, –
напісана ва ўсіх парыскіх парках.

2. Кот у ботах

На мастах паміж астравамі
аднаго з азёраў Вэнсэнскага лесу
катэгарычна забараняецца
праход з сабакамі.
Шкада, што ні слова пра катой.

Што робіць кот у ботах
даверлівых турыстаў,
якія разуваюцца,
расцягнуўшыся на газоне, –
лепш у мяне не пытайце!

3. Папялушка

Часам кот
пасьпявае нагадзіць
толькі ў адзін туплік.

4. Дзюймавачка

Знакаміты галяндзкі батанік
аднойчы наведаў Parc Floral
і доўга-доўга вывучаў
усе чырвоныя, белыя, жоўтыя,
аранжавыя, блакітныя, фіялетаваыя,
ружовыя, барвовыя, лілёвыя
туліпаны, але не знайшоў у іх
ніводнай дзюймавачкі.

Стаміўшыся, ён прысеў на лавачку
і разарваў упакоўку з чыпсамі,
а там – маленечкая дзюўчынка,
узьміхаецца яму
і нешта шчабеча на ягонай мове.

Істотна, што бульба,
зь якой зрабілі чыпсы,
была зь яго роднай Галяндыі.

Трава таксама.

Venseno miško pasakos*1. Bjaurusis ančiukas*

Gyveno kartą bjaurusis ančiukas,
gerai elgėsi,
klausė vyresniųjų,
ir, svarbiausia, gerai maitinosi,
nes norėjo kuo greičiau užaugti.

Lesė jis lesė,
bet taip ir netapo
nuostabia gulbe,
nes kartą ėmė ir padvėsė,
negyvai peršertas turistų.

„Jei mylite paukštelius,
nelesinkite jų“, –
parašyta visuose Paryžiaus parkuose.

2. Batuotas katinas

Vieno Venseno miško ežero
salas jungiančiais tiltais
griežtai draudžiama
vedžioti šunis.
Gaila, kad nėra nė žodžio apie katinus.

Ką dirba katinas su batais
į patiklių turistų,
kurie nusiauna
pievelėje prigulę, batus –
geriau manęs neklauskite!

3. Pelenė

Kartais katinas
spėja pridergti
tik į vieną batelį.

4. Coliukė

Pažįstamas olandų botanikas
kartą apsilankė Parc Floral
ir ilgai tyrinėjo
visas raudonas, baltas, geltonas,
oranžines, melsvas, violetines,
rausvas, purpurines ir alyvines
tulpes, bet nerado jose
nė vienos coliukės.

Prisėdo pavargęs ant suoliuko,
atsiplėšė traškučių pakuotę,
o ten – mažulytė mergelė,
šypsosi jam
ir čiauška kažką jo kalba.

Derėtų pastebėti, kad bulvės,
iš kurių pagaminti traškučiai,
buvo iš jo gimtosios Olandijos.

Ir žolė taip pat.

Святы Францыск Каліфарнійскі

Ходзіць па Чайнатаўне ў цёплай талстоўцы,
вязанай шапачцы і пальчатках бяз пальцаў.

Часам падорыць графітчыку новы балёнчык з фарбай.
Часам падкіне пяць баксаў вулічнаму актору.

Ведае мову зьвяроў і замежных турыстаў.
Разумее сабак і сабакаводаў,
просіць другіх заўжды прыбіраць пасья першых.

Водзіць на пляж і знаёміць самотных лесьбіек.
Запрашае бяздомных на вечарыны,
дзе пасья вершаў звычайна частуюць піцай.

Калі пачынаецца дождж,
раздае мінакам шыкоўныя парасоны,
асьцярожна зьбірае з асфальту смаўжоў
і дажджавых чарвякоў,
якіх кідае рыбам,
а рыбаў – птушкам.
Звычайна дзьвюх рыбак хапае, каб накарміць
усіх партовых бакланаў.

Зранку працуе вагонаважатым
на канатнай чыгунцы
і бяссплатна пускае ўсіх гарадзкіх катоў,
што на падножках віснучь і задаволена
паціраюць вусы дваццаціпці-
цэнтавымі манэткамі.

Удзень варожыць у знакамітай кнігарні,
адкрываючы найбліжэйшы да наведніка томік
на выпадковай старонцы:
“Усё, што вам трэба, – гэта каханьне!” –
кажа худому падлетку ў трэснутых акуларах.
І ягонаму сябру, які трымае яго за руку:
“А калі нельга кахаць з аднолькавай сілай,
будзь тым, хто кахае больш!”

Увечары шпацыруе ля Ціхага акіяну,
размаўляючы з рыбакамі й гаспадарамі яхтаў.
Мерзьне і, каб сагрэцца, падымаецца ўтору,
цяжка дыхае, выпускаючы з рота густыя
клубы цёплае пары – і Залаты
мост патанае ў тумане.

Šventas Pranciškus Kaliforniškis

Vaikšto po Kinų kvartalą su šilta palaidine,
megzta kepurėle ir pirštiniems nukirptais pirštais.

Kartais dovanoja grafitistui naują dažų balionėlį.
Kartais įmeta gatvės aktoriumi penketą dolerių.

Moka žvėrių ir užsienio turistų kalbas.
Supranta šunis ir jų šeimininkus,
prašo pastarųjų susirinkti tai, ką paliko pirmieji.

Vedžioja į pliažą ir pažindina vienišas lesbietes.
Kviečia benamius į vakarėlius
ir paskaitęs eilių paprastai pavaišina pica.

Kai pradeda lyti,
dalina brangius skėčius praeiviams,
atsargiai renka nuo asfalto šliužus
ir sliokus,
šiuos mėto žuvims,
o žuvis – paukšteliams.
Paprastai poros žuvelių pakanka
pamaitinti visus uosto jūrvarnius.

Iš ryto dirba
lyno tramvajaus vairuotoju
ir vežioja nemokamai miesto katinus,
kurie pakimba ant pakojo ir patenkinti
trina ūsus dvidešimt
penkių centų monetomis.

Dieną buria pažįstamam knygyne,
atsiverčia arčiausiai lankytojo stovinčio tomelio
atsitiktinį puslapį:
„Viskas, ko jums reikia – tai meilė!“ –
sako liesam paaugliui įskilusiu akinukų stiklu.
Ir jo draugui, kuris laiko šį už rankos:
„O kai neišeina mylėti taip pat stipriai,
būk tu, kuris myli labiau!“
Vakarais vaikštinėja palei Ramųjį vandenyną,
kalbasi su žvejais ir jachtų savininkais.
Sužvarbsta ir norėdamas sušilti, kopia į kalvą,
sunkiai kvėpuoja, virsta iš burnos tiršti
šilto garo kamuoliai – ir Auksinis
tiltas paskęsta rūke.

Iš baltarusių kalbos vertė Marius Burokas

Semion Chanin

Semionas Chaninas (tikr. Aleksandras Zapolis, g. 1970) – poetas, rusų poezijos rinkinių sudarytojas. Kartu su Artūru Punte sudarė šiuolaikinės Latvijos rusų poezijos antologiją. Verčia į rusų kalbą latvių poeziją. A. Zapolio eilėraščių yra išversta į anglų, vokiečių, italų, čekų, ukrainiečių ir kitas kalbas. Vienas svarbiausių grupės *Orbita* narių – multimedijų poezijos projekto, vienijančio Latvijos rusų poetus ir kitų menų atstovus, kuriančius dialogą tarp žanrų (literatūros, muzikos, video, fotografijos, vizualinio performanso, tinklaveikos ir kt.) ir skirtingų kultūrų. *Orbita* rengė video-poezijos ir multimedijų menų festivalį „Pasaulis judesy“ (*World in Motion*, Latvija, 2001, 2003, 2007, 2009, 2011). Grupės *Orbita* veiklai būdinga naujovių paieška leidyboje ir knygų dizaine. A. Zapolis gyvena Rygoje, rašo rusų kalba.

* * *

со дна приходящий в одностороннем порядке спам
 да и с чего бы это я вдруг стал слать вам письма
 дорогие долгие черные рекламные паузы –
 товары из космоса: пустота, расстояния, невесомость, пыль
 усовершенствованная пустота, расстояния нового поколения

хотя когда за спиной остается одна световая ночь
 прижимаясь щекой к корпусу дрожащей перед взлетом ракеты
 уже почти нецензурное имя бывшей подружки
 нацарапает гвоздем, чтобы корабль носил это имя
 хаотично мечась в поджавшемся в притворном ужасе космосе

пока не сгорит в плотных слоях атмосферы
 как расческа с застрявшими в ней волосами

* * *

iš dugno viena kryptimi ateinantis brukalas
 ir šiaip kurių galų būčiau siuntęs jums laiškus
 brangias ilgas juodas reklamos pauzes:
 prekės iš kosmoso – tuštuma, atstumai, nesvarumas, dulkės
 ištobulinta tuštuma, naujos kartos atstumai

nors už nugaros pasilikus vienai šviesos nakčiai
 prigludęs skruostu prie drebančios prieš pakylant raketos korpuso
 jau beveik necenzūrinį buvusios draugužės vardą
 išraižys vinimi, kad laivas jį nešiotų
 chaotiškai blaškydamasis susitraukusiame iš apsimestinio siaubo kosmose

kol sudegs tankiuosiuose atmosferos sluoksniuose
 lyg plaukų prisivėlusios šukos

* * *

нащупывая губами горлышко
пить записки из брошенных в море бутылок
проборматывая темноватые местами каракули
гортанно-кудрявое бульканье пузырьков

артикулируя тщательно в формулах вежливости скомканные начала

захлебываясь диким смехом
вникать в подробности катастрофы

корабль утонул
и солнце сморщилось
и море опрокинувшись разлилось
и мы тут
мы тут
тут

мы, ваши суррогатные братья и сестры
по разуму, конечно, по чему же еще
хоть бы заемному, хоть бы и внеземному
есть ли разница в этой стадии амнезии
вкусившим от неземного блаженства

мы, те самые, желеобразные небожители
затерянные в железобетонных необитаемых джунглях
стоим в три погибели как еще неоткрытые лжеорангутанги
на невозделанном побережье вождленного шампанзее
ждем сигнала и умираем от жажды

тут поплыли чернила
и сквозь розовые, синеватые линзы медуз
мелькнули обмылки плоских невыразительных лиц

* * *

lūpomis užčiuopiant kakliuką
gerti raštelius iš paleistų į jūrą butelių
murmant neįskaitomus kai kur raidžių raizginius
gauruotu gomuriniu burbuliukų kliuksėjimu

kruopščiai tariant sugniaužtas mandagumo formulėse pradžias

springstant nuo pašėlusio juoko
gilintis į katastrofos detales

laivas nuskendo
ir susiraukšlėjo saulė
ir išsiliejo apvirtusi jūra
ir mes čia
mes čia
čia

mes, pakaitiniai jūsų broliai ir seserys
žinoma, proto nelaimės broliai, kokie gi daugiau,
nors ir pasiskolinto, nors ir nežemiško proto,
ar būna skirtumas šioje nejautos pakopoje
ragavus nežemiškos palaimos
mes, tie patys, drebučių pavidalo dangaus gyventojai
pasiklydę negyvenamose gelžbetonio džiunglėse
stovime trilinki lyg dar neatrasti apsišaukę orangutangai
nedirbamoje trokštamo schampansee pakrantėje
laukiame ženkle mirdami iš troškulio

čia paplūdo rašalas
ir pro rožinius, melsvus medūzų lęšius
šmėkstelėjo plokščių padūmavusių veidų trupiniai

* * *

погоди
посадила на стул
стол оставила
подустал?
вот тебе - пододвинула -
пьедестал

в послевоенное время
совсем пустые, выщербленные
стоят пьедесталы

постарел?
вот тебе, чтобы лечь - постамент
и еще, для тебя специально -
пистолет
чтобы было, чем капнуть на знамя
а потом, может быть, и постель

что ж ты так посерел?
что же ты перестал?
в наше
такое сложное время

нежная
нежная, как пижама
обняла
не выпуская ножниц
к себе прижала

* * *

palauk
ant kėdės pasodino
pastatė stalą
pavargęs, sušalęs?
štai tau – pristūmė -
pjedestalas

pokario metais
visai tušti, išgremžti
stovi pjedestalai

pavargai, nustekentas?
štai, prigulk – postamentas
ir dar, tau asmeniškai -
pistoletas
kad būtų ką nuvarvinti ant vėliavos
o paskui gal gausi ir patalus

ko gi taip papilkai?
kur taip ilgam pradingai
mūsų
tokiais sunkiais laikais?

švelni
švelni kaip naktinių šilkai
apkabino
nepaleisdama žirklių
priglaudė atpažinus

тени
 бесприютнее еще, беспилотней
 не те
 другие, куда бесплотнее
 что отбрасываются и падают
 слабые
 вам не хватает, кажется, кальция
 не хватает железа
 здесь же этого целые залежи
 тут где-то во мне
 берите
 свои недопитые тени стаканов
 стеклянные тени
 тени стульев
 теньвыми дрожащими пальцами
 идите, садитесь
 приплыли
 приплыли на воды
 в непонятной пылице
 словно дыхальца в капельках пота
 и не цепляясь ни капли за жизнь
 за обезжизненное ее течение
 за ее порошковый поток
 стекаются
 с затаенным стеснением
 покидая залы
 холлы
 лобби
 бары
 кафе, фойе
 оживленные некогда
 тени друзей и подружек
 официанток
 швейцаров
 барменов
 и портье

šešėliai
 dar beglobiai, be lakūnų
 ne tie
 nusilpę
 tikriausiai jiems trūksta kalcio
 jiems trūksta geležies, atrodo,
 kiti, kur kas labiau nekūniški
 kur puola į šalį ir krenta
 juk čia jos ištisi klodai
 kur nors manyje
 imkite
 savo nebaigtus gerti stiklinių šešėlius
 stikliniai šešėliai
 kėdžių šešėliai
 šešėliniais drebančiais pirštais
 nesuvokiamose dulkėse
 lyg kvapinės prakaitu išrasojusios
 eikite, sėskitės
 atplaukėt
 atplaukėt į vandenį
 ir nė lašo nesikabindami už gyvenimo
 už jo srovės jau be srutų
 už svyruojančio jo srauto
 subėga
 sulaikę drovumą
 palikę sales
 holus
 loftus
 barus
 bistro ir fojė
 kadaise gyvus
 draugų ir draugių šešėlius
 padavėjų
 durininkų
 barmenų
 ir portjė

* * *

если надо переждать концерт или футбольный матч
перекантоваться часа два
как всегда сам получается накручиваешь себя
усиленно стараясь не пережать, не увлечься
уговариваешь не спешить, понижаешь голос
хотя с началом и так скорее всего опоздали
и придется еще и еще задержаться

но все равно перебарщиваешь, не можешь
как будто это сильнее тебя

* * *

это было в это или в прошлое воскресенье

не хотелось долгого выяснения отношений
но ты настаивала
на остановке десятого трамвая
где стена ботанического сада

что ж, объяснимся

для начала все-таки лучше тебе прилечь
чтобы легче было меня понять

и давай так: откровенность за откровенность
вот, смотри, я тоже в подвешенном состоянии
и с меня еще станется

все равно ведь уже не сообразить, кто кого вовлек
а кто сам незаметно втянулся

опрометчиво было так довериться мне
хотя понятно, что я - могила
но представь каково это в себе держать
даже в такой обтекаемой форме

ну да ладно об этом
у меня есть два лата – чего будем делать

* * *

jei reikia pralaukti koncertą ar futbolo rungtynes
porai valandų prisiglausti
kaip visada išeina kad pats save kurstai
nuolat stengdamasis neįsijausti, neperlenkti
kalbini save neskubėti, nuleidi balsą
nors veikiausiai jie vis tiek vėluoja pradėti
ir teks dar šiek tiek palaukti

bet vis tiek perdedi, neišlaikęs
tarsi tai pranoktų tavo jėgas

* * *

tai buvo ši ar praėjusį sekmadienį

nesinorėjo ilgai aiškintis santykius
bet tu užsispyrei
dešimtojo tramvajaus stotelėje
prie botanikos sodo tvoros

ką gi, išsiaiškinkime

iš pradžių verčiau vis dėlto prigulk
kad lengviau būtų mane suprasti

ir tegu bus taip: atsakysiu atvirumu į atvirumą
štai, žiūrėk, aš irgi pakibęs,
man pačiam dar teks sumokėti

vis tiek juk nebesuprasi, kuris kurį įtraukė
o kuris pats nejučia įstitraukė

neapdairu buvo taip manimi pasitikėti
nors aišku, kad aš nebylus tarsi kapas
bet įsivaizduok, kaip sunku išlaikyti tai savyje
net tokiu aptakiu pavidalu

gerai, užteks apie tai
turiu du latus – ką dabar veiksime

* * *

как бы выпасть из этого всего и не разбиться
 сколько можно притворяться, что уже не спишь
 нужно ли во сне щипать себя, чтобы проверить
 когда поднимешься, останутся ли синяки

просто спал у окна, слегка накренившись
 голоштаный, без задних ног, лежал, никакой, двуспальный
 похлопывал себя дружески по ноге, маятник крутился над головой
 крутящиеся штуки знают, как заведенный
 облупленный, спишь, сном облапленный
 под одеялом голый, не проснусь - обещал - клянусь
 будильник посинел от усилий весь синий

просто когда спали, скатывался, удерживал равновесие
 пол покатый слишком. лежал у открытого окна
 пол наклонный, спиленные ножки, вестибулярный аппарат
 на пределе. в спине теперь вступило, не вздохнуть
 не разогнуться. вот так держит не отпускает

* * *

kaip iškristi iš viso to ir neužsimušti
 kiek galima apsimetinėti, kad jau nebemiegi
 ar reikia per sapną save gnaibyti, kad patikėtum
 ar liks atsikėlus mėlynės

tiesiog miegojai prie lango, šiek tiek pakrypęs
 plikakelnis, be užpakalinių kojų, nei šioks nei toks, dvigulis
 plekšnojai draugiškai sau per koją, virš galvos siūbavo švytuoklė
 įsisiūbavę daiktai atpažįsta, kaip užvestas
 apdaužytas, miegi, miegų apgraibytas
 nuogas po antklode, nepabusiū – žadėjai pridusęs
 žadintuvas pamėlo taip čirkšdamas šėlo kad net visas mėlynas

tiesiog kol miegojote ritaisi žemyn, laikei pusiausvyrą
 grindys pernelyg nuožulnios. gulėjai prie atviro lango
 grindys pasvirusios, nupjautos kojėlės, vestibuliarinis aparatas
 vos išlaiko. dabar apniko nugarą, nei atsikvėpsi
 nei išsitiesi. štai taip laiko nepaleidžia

Iš rusų kalbos vertė Vytas Dekšnys

Jelena Fanailova

Jelena Fanailova – poetė, kritikė, žurnalistė. Gimė 1962 m. Voroneže, pirmoji jos specialybė – gydytoja. „Laisvės radijo“ rusų tarnybos korespondentė. Kultūros apžvalgininkė, redaktorė ir radijo diskusijų programos „Laisvė klubuose“ vedėja. Rašo nuolatinės skiltis žurnale *Seans*, svetainėse *openspace.ru* ir *colta.ru*.

Išleido septynis eilėraščių rinkinius, tapo keleto Rusijos literatūrinių premijų laureate. 2013 metais – Amerikos akademijos Romoje Brodskio fondo stipendininkė. Išleisti jos poezijos vertimai į anglų ir italų kalbas. Yra buvusi įvairių literatūros premijų žiuri ir komisijų nare, dalyvavo daugelyje tarptautinių literatūros festivalių bei humanitarinių konferencijų. Pastaraisiais metais itin domisi Vidurio Europos ir Balkanų šalimis. 2012-2016 metais parengė laidų ciklą su ukrainiečių intelektualais. Verčia ukrainiečių poeto Serhijaus Žadano kūrybą. Gyvena Maskvoje.

Цифры

Вчера похоронили Сережу
Сегодня позвонила Люба, его жена.
Не могла дозвониться.
Брат не выдержал ожидания, сейчас в поезде.
Уже не встретятся.
Похоронили от дома близко, минут семь на машине.
Люба пользуется служебной «Окой»,
Правда, сейчас она сломалась.
На похоронах было человек 100.
Любе тридцать лет, ему было 39.
Три месяца назад они поженились.
Она – его вторая жена, дистрибьютер.
Первая была девушка по вызову, бухгалтер.
Ушла от него, потому что он бросил работу,
Молчал, клеил макеты танков и самолетов.
С Любой они до свадьбы прожили три года,
Были очень хорошей, *интеллигентной* парой.
Он вернулся на службу, отлично зарабатывал, немного авантюрные способы.
В начале девяностых был главным бутлеггером города,
Спирт «Ройял», молдавский кагор, фальшивое шампанское.
Русский бизнес, лихой и беспощадный.
В университете выпускал газету «Женоненавистник»
С картинками из журнала «Плейбой»,
Который привозили английские стажеры.
Обычно она висела у деканата часа два,
Потом вызывали.
Тогда же носил хипповскую прическу до плеч.
Был похож не Ференца Листа.
Обрили гопники ночью в подъезде.
Очень начитанный, очень романтичный, очень ядовитый.
Алкоголик, прекрасный русский язык, дикий темперамент.
Сгорел за три недели: потерял сознание, метастазы в мозг.
Врачи сказали: после сильного стресса.
На свадьбе подрался с братом.
В себя не приходил, не чувствовал боли.
Мой мальчик, моя девочка.
Восемь мечей, семь мечей.

Skaičiai

Vakar palaidojo Seriožą
 Šiandien skambino Liuba, jo žmona.
 Negalėjo prisiskambinti.
 Brolis neištvėrė laukimo, dabar traukiny.
 Daugiau nesusitiks.
 Palaidojo arti namų, septynios minutės automobiliu.
 Liuba važinėja tarnybine „Oka“,
 Tiesa, dabar ji sugedusi.
 Laidotuvėse buvo apie 100 žmonių.
 Liubai trisdešimt, jam buvo 39.
 Prieš tris mėnesius jie susituokė.
 Ji – antra jo žmona, prekių platintoja.
 Pirma buvo mergina pagal iškvietimą, buhalterė.
 Paliko ją, nes jis metė darbą,
 Tylėjo, klįjavo tankų ir lėktuvų maketus.
 Jiedu su Liuba iki vestuvių gyveno trejus metus,
 Buvo labai gera, *intelligentiška* pora.
 Jis grįžo į tarnybą, puikiai uždirbdavo, kiek avantiūriškais būdais.
 Dešimto dešimtmečio pradžioje buvo pagrindinis miesto vertėiva,
 Spiritas „Royal“, moldaviškas kagoras, netikras šampanas.
 Rusiškas verslas, pašėlęs ir negailestingas.
 Universitete leido laikraštį „Moterų niekintojas“
 Su paveikslėliais iš „Playboy“ žurnalo,
 Kurį atveždavo anglų stažuotojai.
 Paprastai jis porą valandų kabėdavo prie dekanato,
 Paskui iškviesdavo.
 Tuo metu jis nešiojo ilgus, iki pečių, hipio plaukus.
 Buvo panašus į Ferencą Listą.
 Naktį laiptinėje apkirpo forsai.
 Labai apsiskaitęs, labai romantiškas, labai kandus.
 Alkoholikas, nuostabi rusų kalba, laukinis temperamentas.
 Sudegė per tris savaites: prarado sąmonę, metastazės smegenyse.
 Gydytojai pasakė: nuo stipraus streso.
 Per vestuves susimušė su broliu.
 Sąmonės neatgavo, skausmo nejautė.
 Mano berniukas, mano mergaitė.
Aštuoni kardai, septyni kardai.

* * *

Мне надоело заботиться о великой русской поэзии.
 Все романы рано или поздно кончаются,
 Особенно когда оба женаты или живут в разных городах.
 Устаешь в одиночку наводить порядок,
 Поддерживать спортивную форму, постригать газоны,
 Вовремя поливать цветы.
 Теперь не надо ни о чем беспокоиться.
 Те, кого ты хотел, о ком плакал ночами,
 К ним ты сделался равнодушен.
 (Они приезжают в город,
 Встреча должна состояться
 Силами общих приятелей и сослуживцев.
 Нет, не пойду, все равно.
 Странно: тебе *действительно* все равно.)

Теперь можно не полировать до блеска
 Не устраивать косметические сеансы
 Не пудрить покойника
 Не ретушировать
 Не заниматься упаковочным дизайном
 И директ-мейлом.

Можно отнести на помойку
 Или в христианский приют для малолетних преступниц
 Все чешские журналы конца семидесятых,
 Которые объясняли
 Местному утонченному эстету и снобу,
 Что такое красота по-американски,
 По-фински, по-японски, по-французски.
 Все лучшее – детям.
 Все-таки в юности человек должен видеть
 Вменяемые картинки,
 А не Путина и Шнура
 В версии русского гламура,
 Который читаешь из любопытства,
 А выбрасываешь из брезгливости.

Можно говорить то, что на самом деле думаешь,
 А не то, чего требует великая русская поэзия
 Или понимание тех сложных обстоятельств,
 Которые помешали твоему сожителю
 Прийти вовремя, позвонить из вытрезвителя,
 Купить аспирин и лимоны,
 Когда у тебя тридцать девять, а дома никого нет.

* * *

Man pabodo rūpintis didžiąja rusų poezija,
 Visi romanai anksčiau ar vėliau baigiasi,
 Ypač kai abu susituokę arba gyvena skirtinguose miestuose.
 Pavargsti vienas tvarkytis,
 Palaikyti sportinę formą, skusti pieveles,
 Laiku laistyt gėles.
 Dabar nereikia dėl nieko rūpintis.
 Tie, kurių tu norėjai, dėl kurių naktimis verkei, –
 Jiems tapai abejingas.
 (Jie atvyksta į miestą,
 Susitikimas turi įvykti
 Bendrų bičiulių ir kolegų pastangomis.
 Ne, neisiu, vis tiek.
 Keista: tau *iš tikrųjų* vis tiek.)

Dabar galima negludinti iki spindesio
 Nerengti kosmetikos seansų
 Nepudruoti lavono
 Neretušuoti
 Nesirūpinti pakuotės dizainu
 Ir reklaminiiais laiškais.

Galima išnešt į šiukšlyną
 Arba krikščionišką prasikaltusių mergaičių prieglaudą
 Visi aštunto dešimtmečio pabaigos čekų žurnalai,
 Aiškindavę
 Vietiniam jautriam estetui ir snobui,
 Kas yra amerikietiškas grožis,
 Suomiškas, japoniškas, prancūziškas.
 Visa, kas geriausia, – vaikams.
 Vis dėlto jaunystėje žmogus turi regėti
 Teisingus paveikslėlius,
 O ne Putiną ir Šnurą
 Pateikiamus kaip rusiškas glamūras,
 Kurį skaitai iš smalsumo,
 Bet pasibjaurėjęs išmeti.

Galima sakyti tai, ką iš tikrųjų galvoji,
 O ne tai, ko reikalauja didžioji rusų poezija
 Arba supratimas tų sudėtingų aplinkybių,
 Kurios sukliudė tavo sugyventiniui
 Grįžti laiku, paskambinti iš blaivyklos,
 Nupirkti aspirino ir citrinų,
 Kai tau trisdešimt devyneri, ir nieko nėra namie.

Альбом Фриды

Фрида убранная сидит (набеленная), у холста сидит,
 Кружевная нижняя юбка, фартук, серьги, венец косы,
 По левую руку Смерть, по правую Диего без головы,
 Пуговина их связывает, сосуды, ниточки, проводки,
 Перед нею на нитке хрустальный шар висит,
 Показывает небеса, комнату, людей, океан,
 В горле у нее сердце стучит/стоит,
 Ее постель заросла травой,
 Фрида сидит, как каменный истукан.
 В воздухе Божия Матерь, распятая Фрида в люльке лежит
 Распятая Фрида лежит
 Диего с Полеттой Годар
 Фрида сидит королева, шали, брошки, цветы в волосах,
 Слезы ее, медальоны, браслеты, бусы, вышивки, ленты, подвески, бахрома,
 Мертвые куклы при ней, в изголовье портреты (retratos) вождей,
 Фрида в корсете сидит, в коросте сидит,
 Ее постель зарастает травой
 Трава растет из ее головы
 Диего с Марией Феликс
 Фрида одета как мальчик, ее папироски, камни, кристаллы, слюда,
 Обезьянка ее обнимает, ее попугаи, утопленницы в волосах,
 Звезды у ней в ушах, зеркала в саду, кружева,
 Кадавры, олени, собаки странных пород,
 Мертвый царевич Димас
 Ангелы на сердечных качелях, пробивших ей грудь
 Фрида с Люсьенной Блох
 Фрида с Eva Frederik
 Фрида в доме его супруги Лапе Марин
 Фрида в люльке, Диего скорбит, марьяж, marriage.
 Две Фриды, Фриды две.

Fridos albumas

Frida sėdi išpuošta (nupudruota), sėdi prie drobės,
 Nėriniuotas apatinis sijonas, prijuostė, auskarai, kasų vainikas,
 Prie kairės rankos Mirtis, prie dešinės Diego be galvos,
 Juos sieja virkštelė, kraujagyslės, siūleliai, laideliai,
 Priešais ją ant siūlo kaba krištolinis rutulys,
 Rodo dangų, kambarį, žmones, vandenyną,
 Jos gerklėje plaka/stovi širdis,
 Jos patalas apžėlė žole,
 Frida sėdi kaip akmeninis stabas.
 Ore Dievo Motina, nukryžiuota Frida guli lopšy
 Nukryžiuota Frida guli
 Diego ir Poletė Godar

Frida sėdi kaip karalienė, šaliai, segės, gėlės plaukuose,
 Jos ašaros, medalionai, apyrankės, karoliai, siuvinėjimai, juostos, pakabučiai, kutai,
 Mirusios lėlės prie jos, ties galvūgaliu vadų portretai (*retratos*),
 Frida sėdi su korsetu, sėdi apšašusi,
 Jos patalas apauga žole
 Žolė auga jai iš galvos
 Diego ir Marija Feliks

Frida aprengta kaip berniukas, jos papirosai, akmenys, kristalai, žėručiai,
 Beždžionėlė ją apkabina, jos papūgėlės, skenduolės plaukuose,
 Žvaigždės jai ausyse, veidrodžiai sode, nėraiviai,
 Lavonai, elniai, keistų veislių šunys,
 Miręs princas Dimas
 Angelai meilės sūpuoklėse, prakirtusiose jai krūtine
 Frida ir Liusjena Bloch
 Frida ir Eva Frederik
 Frida jo sutuoktinės Lupės Marin namuose
 Frida lopšyje, Diego gedi, marijošius, *marriage*.
 Dvi Fridos, Fridos dvi.

Солнце

Они стояли рядом, близко, очень близко
 От них пахло дорогим одеколоном
 Загорелые – то ли солярий,
 То ли только что с моря.
 В черных костюмах, как итальянцы, хорошо пошитых
 Улыбались вежливо
 И быстро смотрели по сторонам
 Коротко говорили друг другу: там, на машине —
 Станешь спиной, закроешь.
 Они достали
 Длинные блестящие ножи, как в кинофильмах
 Девяностых – Тарантино? Такеши Китано?
 Они достали, короче, свои ножички
 И сказали: если ты ее не оставишь,
 Будет плохо. И улыбались.
 Они стояли плотно.
 Я чуял запах
 Их кожи, их одеколонов, они явно читают
 Журнал GQ, возможно, «Эсквайр»,
 Возможно, прочтут
 Какое-нибудь интервью со мною. Возможно,
 Потом скажут друг другу: чувак, да этот тот парень,
 Которого мы прикололи,
 Вот смеху, чувак.
 С интонациями переводчиков американских фильмов.

Наверху были мои девчонки.
 Почему-то я сказал, что выйду первым
 И подожду их внизу.
 Там уже меня ждали
 В черных итальянских костюмах
 Двигались под ярким солнцем,
 Как танцоры в балете
 Короче, ты ее оставишь, понял?
 Я сказал: отойдем, здесь моя дочь, не надо.
 Они сказали: да мы уже все сказали.
 И ушли. Сели в машину и отвалили.

Мои девочки спустились.
 Мы сели в машину и уехали.

Позже я рассказал женам,
 Первой, которая тогда была со мною,
 И второй, из-за которой
 Состоялся этот балет,
 Уточнив, что бросать ее не намерен.

Saulė

Stovėjo jie šalia, arti, labai arti,
 Kvepėjo brangiu odekolonu
 Įdegę – galbūt soliariume,
 O gal sugrižę iš pajūrio.
 Juodais kostiumais kaip italai, gerai pasiūtais
 Mandagiai šypsojos
 Ir mitriai žvalgėsi į šalis
 Šnekteldavo viens su kitu: ten, prie mašinos –
 Atsistosi nugara, uždengsi.
 Jie išsitraukė
 Ilgus žvilgančius peilius, kaip kino filmuose
 Dešimto dešimtmečio – Tarantino? Takeši Kitano?
 Žodžiu, jie išsitraukė savo peiliukus
 Ir tarė: jeigu tu jos nepaliksi,
 bus blogai. Ir šypsojosi.
 Jie stovėjo susispaudę.
 Užuodžiau kvapą
 Jų odos, jų odekolonų, jie, žinoma, skaito
 Žurnalą GQ, tikriausiai „Esquire“,
 Tikriausiai perskaitys
 Kokį nors interviu su manim. Tikriausiai,
 Paskui sakys vienas kitam: biče, čiagi tasai vaikas,
 Kurį mes prismeigėm,
 Nu geras, biče.
 Amerikietišku filmų vertėjų intonacija.

Viršuje buvo mano mergaitės.
 Kažkodėl pasakiau, kad išėsiu pirmas
 Ir palauksiu jų apačioj.
 Ten jau manęs laukė
 Juodais itališkais kostiumais
 Vaikštinėjo skaisčioje saulėje
 Kaip baleto šokėjai
 Žodžiu, tu ją paliksi, supratai?
 Pasakiau: pasitraukime, čia mano dukra, nereikia.
 Jis pasakė: kad mes jau viską pasakėm.
 Ir išėjo. Sėdo į mašiną ir išvarė.

Mano mergaitės nusileido.
 Mes sėdome į mašiną ir nuvažiavome.

Vėliau žmonoms pasakojau,
 Pirmai, kuri tuomet buvo su manimi,
 Ir antrai, dėl kurios
 Įvyko šitas baletas,
 Patikslinęs, kad neketinu jos mesti.

Лена и люди

Продавщица ночного магазина
 В котором я часто покупаю еду и напитки
 (Ненавижу слово напитки),
 Поскольку поздно возвращаюсь с работы,
 Как-то сказала: я вас видела по телевизору
 По каналу культура
 Мне понравилось, что вы говорили
 Вы поэт? Принесите почитать книжку.
 Я обязательно верну.
 Я говорю: у меня сейчас нет лишнего экземпляра,
 Но как только появится,
 Обязательно принесу.

На самом деле я не была уверена,
 Что ей понравится.
 Удивительное актерское бледное
 Стремление нравиться,
 Которое пропало после Сашиной см-ти,
 Но тайно вернулось.

Как-то у меня действительно появился лишний
 Экземпляр «Русской версии»
 Поэт же должен заботиться
 О распространении
 Издатели, скажу вам, недостаточно заботятся.
 Я отдала. Прямо при покупке еды и напитков.
 (Кефир на утро, один джин-тоник, второй джин-тоник,
 Потом еще водочки,
 И прощай, жестокий мир,
 Как пересказывал
 Станислав Львовский
 Разговор двух нижегородских подростков.
 Я безусловно остаюсь провинциальный подросток)

Оказалось, мы с Леной тезки.
 Ненавижу слово тезки
 И еще ненавижу слово контактировать
 Оно вызывает у меня физиологические спазмы
 Возможно, потому,
 Что за ним мне мерещится коитус и фачить,
 А я люблю чистую бескомпромиссную еблю.
 Я же сам себе свой высший суд.

Lena ir žmonės

Naktinės krautuvės pardavėja
 Iš kurios perku maistą ir gėrimus
 (Nekenčiu žodžio gėrimai),
 Kadangi vėlai grįžtu iš darbo,
 Kartą pasakė: mačiau jus per televizorių
 Per kultūros kanalą
 Man patiko, ką jūs kalbėjote
 Ar jūs poetė? Atneškite paskaityti savo knygą.
 Aš būtinai grąžinsiu.
 Sakau: kad neturiu atliekamo egzemplioriaus,
 Bet kai tik atsiras,
 Būtinai atnešiu.

Iš tikrųjų nebuvau įsitikinusi,
 Ar jai patiks.
 Nuostabus kurviškas aktorius
 Siekis patikti,
 Kuris pranyko po Sašos m-ties,
 Bet paslapčia sugrįžo.

Kartą iš tikrųjų radosi atliekamas
 „Rusiškos versijos“ egzempliorius
 Juk poetai neturi rūpintis
 Sklaida
 Leidėjai, atvirai kalbant, nepakankamai rūpinasi.
 Atidaviau. Tiesiog pirkdama maistą ir gėrimus.
 (Rytui kefyras, vienas džinas su toniku, antras džinas su toniku,
 Paskui dar degtinytės,
 Ir lik sveikas, žiaurus pasauli,
 Kaip Stanislavas Lvovskis
 Perpasakojo
 Dviejų Žemutinio Naugardo paauglių pokalbį.
 Aš be abejo likau provincijos paauglė)

Paaiškėjo, kad mudvi su ja bendravardės.
 Nekenčiu žodžio bendravardės
 Ir dar nekenčiu žodžio kontakinti
 Jis man sukelia fiziologinius spazmus
 Galbūt todėl,
 Kad prie jo man vaidenasi coitus ir fakinti,
 O man patinka švarus bekompromisis pysius.
 Aš gi sau aukščiausiasis teismas.

Подпишите, - говорит.
Елене, пишу, от Елены.
Отдаю со страхом.
Несколько дней не смотрит в глаза.
Потом как-то народу не было,
Говорит: ну, прочитала я вашу книжку.
Ничего не понятно.
Слишком много имен и фамилий, которых никто не знает.
Такое чувство, что вы пишете
Для узкого круга. Для компании. Для тусовки.
Кто эти люди, кто эти люди, Елена?
Которых вы называете поименно?
Я дала почитать двум своим подругам,
Одна имеет отношение к литературе.
Они реагировали так же:
Это для узкого круга.

Я говорю: а про Тихона Задонского
Тоже непонятно?
Она говорит: нет, про Тихона понятно.
Я говорю: а про Сережу-алкоголика – непонятно?
Она говорит: понятно.
Я говорю: а статьи – тоже непонятно?
Нет, проза, говорит, понятно,
Я даже захотела почитать подробнее
Об этих людях, о которых вы пишете.

Лена, говорю, поверьте, я не специально.
Я не хочу, чтобы было непонятно.
Просто так само получается.
Она смотрит на меня с сочувствием
Говорит: понимаю.
Я продолжаю оправдываться: знаете,
Я пишу довольно много статей,
И если вам в этих, в книжке, уже понятно,
То и в других, наверное, было бы тоже?
Она говорит: понимаю.
Ну, вам два пива и сигареты с ментолом?
Да, говорю, Лена, пожалуйста,
Я буду работать над собой.
Шарик вернулся, он голубой.
Видите, уже появилась рифма.

Зачем я хочу, чтобы она поняла?
Зачем я хочу оправдаться?
Откуда это чувство вороватой неловкости?
Забывтое
Что, хочу ей понравиться?
Хочу быть любимой народом,
Как пианист Воденников?
Провожу чистый социокультурный эксперимент,
Как Д.А.Пригов?
Я эксперимент его памяти
Уже проводила
На выборах короля поэтов
В Политехническом
(Читала антипутинский стишок
На фестивале, спонсируемом Администрацией Президента.

Pasirašykite, – sako.
Jelenai, rašau, nuo Jelenos.
Atiduodu baimindamasi.
Keletą dienų nežiūri į akis.
Paskui sykį žmonių nebuvo,
Sako: na, perskaičiau jūsų knygelę.
Nieko nesupratau.
Pernelyg daug vardų ir pavardžių, kurių niekas nežino.
Toks jausmas, kad jūs rašote
Siauram ratui. Kompanijai. Chebrai.
Kas tie žmonės, kas tie žmonės, Jelena?
Kuriuos jūs vardijate?
Daviau paskaityti dviem savo draugėms,
Viena susijusi su literatūra.
Jos taip pat reagavo:
Tai siauram ratui.

Aš sakau: o apie Tichoną Zadonskį
Taip pat neaišku?
Ji sako: ne, apie Tichoną aišku.
Aš sakau: o apie alkoholiką Seriožą – neaišku?
Ji sako: aišku.
Aš sakau: o straipsniai – taip pat neaišku?
Ne, proza, sako, aišku,
Aš netgi panorau daugiau sužinoti
Apie tuos žmones, apie kuriuos jūs rašote.

Lena, sakau, patikėkite, aš ne specialiai.
Aš nenoriu, kad būtų neaišku.
Ji žvelgia į mane užjaučiamai
Sako: suprantu.
Aš toliau teisinuosi: žinote,
Aš rašau gana daug straipsnių,
Ir jeigu jūs tuos knygoje jau supratote,
Tai ir kitus tikriausiai suprastumėt?
Ji sako: suprantu.
Na, jums du alaus ir mėtinių cigarečių?
Taip, sakau, Lena, prašau,
Aš tobulėti stengsiuos labai
Balionas grįžo, žydras kaip matai.
Na, va, jau atsirado rimas.

Kodėl noriu, kad ji suprastų?
Kodėl noriu teisintis?
Iš kur šis drovaus kartėlio jausmas?
Šis išblėšęs
Siekis jai patikti?
Noriu, kad liaudis mane mylėtų
Kaip pianistą Vodenikovą?
Ar aš atlieku grynai sociokultūrinį eksperimentą
Kaip D. A. Prigovas?
Jo atminimo eksperimentą
Jau atlikau
Poetų karaliaus rinkimuose
Politechnikume
(Skaičiau eilėraštką prieš Putiną
Festivalyje, remiamame Prezidento Administracijos.

Такой чистой волны ледяной ненависти,
Которая исходила от зала,
Заполненного студентами провинциальных театральных
вузов,
Я не чувствовала никогда.
Это хороший опыт.)

Я же всегда говорила:
Нельзя показывать
Свои стихи детям и родителям

Рабочим и крестьянам
Надо показывать фабрики и заводы,
Бедным – чужие проблемы, богатым тоже
Я же
Показываю работу родной речи
В стране природных ресурсов
Никого не набываю,
Как поэтесса Джохан Полльева

Это, видимо, немислимая претензия
И самозванство
Нет, верно возмущался папа,
Когда прочел в моем подростковом дневнике:
Я притворяться б не хотела,
Что я такая же как все –
Ты что, считаешь себя лучше других?
Вопрошал он со страстью,
Граничащей с садомазо.
Мне было пятнадцать
У меня была первая депрессия
Родители не заметили
Я не привыкла жаловаться
И привлекать к себе внимание

Я не считаю себя лучше

Моя претензия круче
Я считаю себя другим, другой, другими
Как в кино с таким названием
С Николь Кидман в главной роли

Я не понимаю, зачем накануне
Нового Года
Люди бегают в поисках елки
И подарков
И этот дурацкий обычай
Дождаться
Речи Президента по телеку
А потом выпивать и закусывать

Этот Новый год
Я встречала
В поезде москва-воронеж
С китайскими рабочими
У них год крысы наступает в феврале
И они легли спать в одиннадцать

Tokios grynos ledinės neapykantos bangos,
Kokią skleidė publika,
Sudaryta iš provincijos aukštųjų teatro mokyklų studentų,
Niekada nebuvau pajutusi.
Tai gera patirtis.)

Juk visada sakiau:
Savo eilėraščių
Negalima rodyti vaikams ir tėvams
Darbininkams ir valstiečiams
Reikia rodyti fabrikus ir gamyklas,
Vargšams – svetimas problemas, turčiams taip pat
O aš
Rodau gimtosios kalbos darbą
Gamtos išteklių šalyje
Nieko neapipisinėju
Kaip poetė Džochan Polyjeva

Tai tikriausiai nesuvokiama pretenzija
Ir apsišaukimas
Ne, teisingai piktinosi tėtis,
Kadaise perskaitęs mano paauglės dienoraštyje:
Aš nenorėčiau apsimetinėti,
Kad tokia pat esu kaip kiti –
Ar tu laikai save geresne už kitus?
Jis klausė aistringai,
Kone sadomazo.
Man buvo penkiolika
Man buvo pirmoji depresija
Tėvai nepastebėjo
Nesu pratusi skųstis
Atkreipti į save dėmesį

Aš nemanau kad esu geresnė

Mano pretenzija kietesnė
Aš laikau save kitu, kita, kitais
Kaip tokio pavadinimo filme
Kur pagrindinė artistė Nikolė Kidman

Aš nesuprantu, kodėl Naujųjų metų
Išvakarėse
Žmonės bėgioja ieškodami eglės
Ir dovanų
Ir to kvailo papročio
Laukti
Prezidento kalbos per teliką
O paskui išgėrinėti užkandant

Šiuos Naujuosius metus
Sutikau
Traukinyj Maskva–Voronežas
Su kinų darbininkais
Jų žiurkės metai prasideda vasarį
Taigi jie atsigulė vienuoliktą

И я с ними заснула
В отличие от привычки
Засыпать в четыре

Я люблю заглядывать
В освещенные окна
Там живут аквариумные рыбки
В своих водорослях
Все это ужасно интересно
Но я не понимаю как это устроено
Кто придумал
Пить шампанское
В Метрополитен-опера?
На другой стороне земли
Все могло быть иначе

Короче
Не могу больше притворяться
Иду домой и думаю:
Кто она, Лена,
Продавщица ночного магазина
Лет пятидесяти, крупная, в очках
Я люблю слово крупная
Она такая полная, высокая и не рыхлая
Крепкая такая крашеная блондинка
Которая смотрит канал культура
Когда не работает сутки
Иногда выходя покурить на крылечко
Пошутить с охраной
Кем она работала в прошлой жизни?
Инженер? Библиотекарь?
Не забыть спросить в следующий раз,
Если у нее будет не слишком много народу

Ну и, конечно, она права:
Это сложный текст,
Даже когда он притворяется простым,
Как сейчас

Ir aš su jais užmigau
Kitaip nei įpratusi
Užmigti ketvirtą

Man patinka žvilgčioti
Į apšviestus langus
Ten gyvena akvariuminės žuvelės
Savo dumbliuose
Visai tai siaubingai įdomu
Bet aš nesuprantu kodėl taip yra
Kas sumanė
Gerti šampaną
Metropoliteno operoje?
Kitoje žemės pusėje
Viskas galėtų būti kitaip

Trumpiau tariant
Nebegaliu apsimetinėti
Einu namo ir svarstau:
Kas ji, Lena,
Naktinės krautuvės pardavėja
Maždaug penkiasdešimties, stambi, akiniuota
Man patinka žodis stambi
Ji tokia apkūni, aukšta ir neišplerusi
Tokia tvirta dažyta blondinė
Žiūrinti kultūros kanalą
Tuo metu kai parą nedirba
Kartais išeinanti parūkyti į prieangį
Pajuokauti su apsauga
Kas ji buvo praeitame gyvenime?
Inžinierė? Bibliotekininkė?
Kad tik nepamirščiau paklaust kitą kartą,
Jei nebus pernelyg daug žmonių

Na, ir, žinoma, ji teisi:
Tai sudėtingas tekstas,
Netgi tada kai apsimeta paprastu,
Kaip dabar

(Фрейд и Корчак)

Самое ужасное в убийстве
 Есть не то, что друг или любовник
 Станет вдруг твоей напрасной жертвой,
 Проходя чрез тернии по астрам
 И ломая, гад, живые стебли.
 Мы найдём любовника другого,
 Заведём себе иного друга.
 Самое ужасное в убийстве –
 И не то, как ты за ней крадёшься,
 Прячешься в кустах, чихнуть боишься,
 Как следишь за нею тошнотворно.
 Чувствуешь дыхание маньяка,
 Голубиный поцалуй садиста,
 И сливаешься с грядущей тенью.
 И не то ужасное в убийстве,
 Что оно прямое богохульство.
 Что там б-г, и где он притаился,
 Как маньяк в умышенной засаде,
 Если есть Он, что же попускает,
 Отчего затверженно ласкает,
 Как солдат соски у разведёнки?
 Так не отрекаются подонки.
 Не такие здесь видали дали,
 Хули пули, не над тем рыдали.
 И не то – случайная соседка,
 Полбутылка водки, две три сотки,
 Две-три стопки под два-три куплета,
 Синдерелла, сашка, сигарета,
 Плюшевая юбка, мясорубка,
 Обушок и белая карета.
 Жутко вот что: лёгкая отвёртка
 Или же серьёзное зубило
 Славное удобное простое
 В ремесле покладистом и ловком
 (Если только не ладонь дебила
 трогала и мыло и верёвку)
 Снимет слой за слоем, шаг за шагом
 Сухожилия лепесток за мышцей
 Пол-лица как будто на театре
 Патанатомических событий,
 Словно атлас восковой листают
 Медленно любовно отделяя
 Тонкую бумагу дорогую
 Инструмент прекрасный и полезный
 Вдруг дробит растерянные зубы,
 Обнажая карие железный
 Почему война? – перед войною
 Снова спрашивал еврей настырный
 У другого бедного еврея,
 Ригорист, релятивист и стоик,
 Растеряв учеников и дочек
 И сестричек навсегда оставив
 Там, где не заказывают столик,
 Даже если при деньгах и празден
 И куда пошел поляк упрямый
 Иррациональный параноик

(Froidas ir Korčakas)

Žmogžudystė bus baisi
 Ne dėl to, kad meilužis arba draugas
 Taps tavo auka beprasme,
 Pro erškėčius žengdamas per astrus
 Ir niekingai trypdamas žalius jų stiebus.
 Susirasime meilužį kitą,
 Įsigysime mes kitą draugą.
 Žmogžudystė bus baisi –
 Bet ne dėl to, kaip tykai jos,
 Krūmuose slepiasi ir bijai sučiaudėt,
 Kaip seki iš paskos iki šleikštumo.
 Tu jauti alsavimą maniako,
 Dangišką sadisto bučinį,
 Ir dingsti artėjančiam šešėly.
 Nors ne tuo baisiausia žmogžudystė,
 Kad išties yra šventvagiška.
 Kas tas d-vas, kur jis slepias,
 Kaip maniakas, pasaloj tykodamas,
 Jeigu Jis yra, kodėl tat leidžia,
 Ir kodėl taip dirbtinai myluoja
 Kaip kareivis krūtis ištuoktinės?
 Taip neišsisukinėja niekšai.
 Mes regėjom ir ne tokius tolius,
 Kam tos gėlės, jei ne to raudojom.
 Ir galbūt – kaimynė netikėta,
 Pusbutelis degtintytės, du trys arai,
 Dvi trys taurės ir du trys kupletai.
 Cinderella, saška, cigaretė,
 Pliušo sijonėlis, mėsmalė,
 Pentis ir baltutėlė karieta.
 O šiurpiausia štai kas: lengvas atsuktuvus
 Arba net rimtesnis kirvis
 Šauniai patogus, nesudėtingas
 Šiam darbe sklandžiam irgi šmaikštokam
 (Jei tik ne debilo delnas
 čiupinėjo muilą, virvę)
 Gremžia sluoksnį paskui sluoksnį, žingsnis paskui žingsnį
 Sausgyslių žiedai po raumenim
 Pusė veido tarsi iš veiksmų teatro
 Paprasto patanato,mo,
 Tartum atlasą vaškinį varto
 Skleisdami lėtai ir meiliai
 Popierių plonytį brangų
 Instrumentas nuostabus naudingas
 Mikliai trupina sutrikusius dantis,
 Atidengia metalinį kariesą
 Kam tas karas? – prieš pat karą
 Vėlgi klausinėjo atkaklusis žydas
 Kito nelaimingo žydo,
 Rigoristas, stoikas, reliatyvistas,
 Jau pametęs mokinius, dukras
 Sesutes palikęs amžiams
 Ten, kur nieks stalelio neužsako,
 Net jei turi pinigų ir laiko
 Na, ir kur nuėjo kietakaktis lenkas
 Iracionalusis paranoikas.

Iš rusų kalbos vertė Benediktas Januševičius

Anna Frajlich

Anna Frajlich – lenkų poetė, prozininkė, eseistė, Kolumbijos universiteto Slavų kalbų fakulteto lenkų kalbos ir literatūros vyresnioji lektorė. Gimė 1942 m. Kata Taldyke, Kirgizijoje, kur jos motina pabėgo, nacistinei Vokietijai užėmus Lvovą. Į Lenkiją su tėvais sugrįžo 1946 m., įsikūrė Ščecine. 1965 m. įgijo Varšuvos universiteto lenkų literatūros magistro laipsnį, o 1991 m. Niujorko universiteto Slavistikos fakultete apsigynė daktaro disertaciją iš rusų literatūros. 1969 m. su žydų emigracijos banga, kartu su vyru ir sūnumi paliko Lenkiją, nuo 1970 m. gyvena Niujorke. Po bakalauro studijų dirbo kaip laisvai samdoma autorė „Laisvosios Europos“ radijuje (1977-1981). Išleido 12 poezijos rinkinių, įvertinta prestižiniais apdovanojimais, tarp jų – Šveicarijos Kościelskių fondo (1981), Toronto W&N Turzański'ų fondo (2003), bei Lenkų išeivijos rašytojų asociacijos (2015); t.p. 2002 Lenkijos Respublikos prezidento pagerbta Ordino „Už nuopelnus Lenkijos respublikai“ Riterio kryžiumi, įgijo Ščecino miesto Garbės ambasadorės titulą. Turzańskių premijų komitetas nominuodamas pristatė Frajlich kūrybą kaip „vieną įdomiausių dabartinės lenkų poezijos reiškinių“, kuris „atskleidžia esmingą tiesą apie egzistenciją individo, nešančio šiuolaikinės civilizacijos likimo tragizmą“. Jos poezija, apžvalgos, straipsniai ir eseistika originalo kalba ir vertimų pavidalu publikuota įvairiuose JAV ir Europos žurnaluose. Pirmąsias keturias knygas išleido emigrantų spaustuvėse Londone ir Niujorke. Be poezijos rinkinių, A. Frajlich yra išleidusi apsakymų knygą „Laboratorija“ (*Laboratorium*, 2010), esė knygą „Czesławas Miłoszas. Paskaitos“ (*Czesław Miłosz. Lekcje*, 2011) ir mokslinę monografiją „Senovės Romos tęstinumas rusų Sidabro amžiuje“ (*The Legacy Of Ancient Rome In Russian Silver Age*, 2007); t.p. sudarė ir redagavo straipsnių rinkinį „Tarp Lvovo, Niujorko ir Odisėjo Itakės: Józefas Wittlinas: poetas, eseistas, novelistas“ (*Between Lwow and Ulysses' Ithaca: Jozef Wittlin – Poet, Essayist, Novelist*, 2011) bei savo šeimos korespondencijos pirmaisiais emigracijos metais rinkinį „Po Kovo – Viena, Roma, Niu Jorkas“ (*Po Marcu – Wiedeń, Rzym, Nowy Jork*, 2008).

Spotkanie z Bellą Achmaduliną

Poeci opuścili ją
jeden wybrał śmierć
drugi nową żonę z Karelii
została sam na sam
z poezją
to dlatego drżą jej ręce
gdy sięga po kieliszek
pierwszy od wczoraj
bo dopiero otworzono bar

poeci opuścili ją
jednych dawno stracono
inni stracili grunt pod nogami
to dlatego
nie może znaleźć słów
zanim kropla wina
nie rozleje się jej
na języku
wtedy mówi pospiesznie
Da, ja była na Kolumbijskom Uniwersitete
Nie хочetsja wam wina?

-wied' ja znaju
czto Poljaki pjut
a potem już tylko parę gestów
na tle zatoki w oknie
skupiona na czerwonym płynie
z trudem przełyka krewetkę.

-To ona - szepczą ludzie
gdy przechodzi
sam na sam z poezją.

Susitikimas su Bela Achmadulina

Poetai ją paliko
vienas pasirinko mirtį
kitas naują žmoną iš Karelijos
liko vienui viena
su poezija
štai kodėl jai dreba rankos
kai siekia stikliuko
pirmo nuo vakar
nes baras ką tik atsidarė

poetai paliko ją
vieni seniai nužudyti
kiti neteko žemės po kojomis
štai kodėl
ji niekaip neranda žodžių
kol vyno lašas
dar neišsiliejo jai
ant liežuvio
tada kalba paskubomis
Da, ja byla na Kolumbijskom universitete
Ne chočetsia vam wina?

– ved' ja znaju
čto poliaki pjut
o paskui tik porą gestų
įlankai plytint už lango
susitėkusi į raudoną skystį
sunkiai nuryja krevetę.

Tai ji – šnabžda žmonės
jai praeinant
vienui vienai su poezija

Ogrody i domy

Pewnie więc tu jest mój dom
 bo gdzie jeszcze będę mogła
 tak bezkarnie zaglądać
 w dziuplę znajomych szpaków
 może i one widzą biały okrągły abażur
 a przecież lampa w oknie
 to najpewniejszy ze znaków.
 Pewnie tu jest mój dom
 a nie tam
 gdzie moja prababka
 zmarła śmiercią zwyczajną
 pieląc chwasty w ogrodzie
 i pewnie nie tam jest mój dom
 gdzie wszyscy inni umarli
 a po ich śmierciach śladu
 nie ma w niczyjej pamięci
 i nie pod górą Uralu
 gdzie mama w polu przy kuźni
 tak się skryła za krzakiem
 że strach ten do dzisiaj czuję
 a ona tylko rękoma wybierała kartofle.
 W żadnym już z dawnych ogrodów
 nie rosną nasze jabłonie
 a z drzwi warszawskiego mieszkania
 czyjaś obelgę ścieram
 i dotąd zetrzeć nie mogę.
 Więc chyba tu
 gdzie nad drzwiami
 strzeże mnie stara mezuzah
 a koper za oknem wystrzela
 w moim przenośnym ogrodzie.

Tu jestem

Tu jestem
 zamieszkuję własne życie
 jak ślimak swoją przestrzeń
 każda moja sekunda
 przylega do mnie jak skóra
 komuś innemu tu ciasno
 coś w żebro się wciska
 u w i e r a
 a ja w labiryntach bez kłębka
 i bez okienka na strychu
 I gdy mnie wrzucą do ziemi
 to tak jak orzech
 w łupinie przylegającej
 zamknięty.

Sodai ir namai

Taigi tikriausiai čia yra mano namai
 nes juk kur dar galėčiau
 taip nebaudžiama dairytis
 į pažįstamų varnėnų uokną
 galbūt ir jie mato baltą apvalų gaubtą
 o juk šviestuvas lange
 tai pats tikriausias ženklas.
 Tikriausiai čia mano namai
 o ne ten
 kur mano prosenelė
 mirė įprasta mirtim
 ravėdama sode piktžoles
 ir tikriausiai ne ten mano namai
 kur visi kiti mirusieji
 o po jų mirties nėra
 pėdsako niekieno atmintyje
 ir ne Uralo priekalnėse
 kur mama lauke palei kalvę
 taip slapstėsi už krūmo
 kad iki šiol jaučiu tą baimę
 o ji tik rinko rankomis bulves.
 Nė viename sename sode
 nebeauga mūsų obelys
 o Varšuvoje nuo buto durų
 valau kažkieno šmeižtą
 ir nenuvalau iki šiolei.
 Taigi tikriausiai čia
 kur palei duris
 saugo mane sena mezuzah
 o krapas iššauna už lango
 mano perkeltiniam sode.

Čia esu

Čia esu
 gyvenu savajam gyvenime
 lyg sraigė savo erdvėje
 kiekviena mano sekundė
 prigludo prie manęs lyg oda
 kažkam kitam čia ankšta
 kažkas spaudžia šonkaulį
 trina
 o aš labirintuose be siūlų kamuolio
 ir be langelio palėpėj
 ir kai numes mane į žemę
 tai tarsi riešutą
 prigludusiam kevale
 uždarytą.

Na kamiennej łodzi*Tymoteuszowi Karpowiczowi*

Znów śnieg
i ja na wyspie
na kamiennej łodzi
ostatni śnieg marcowy
a ratunku znikąd...
Nieme dachy
przyłbice zsunięte na czoła
powoli się zlewają
z mleczną magmą nieba
tam nic nie ma
tu
śniegiem sypie prosto w oczy.
Trzeba drogę oczyścić
iść trzeba. Trzeba ?

Akmeninėje valtyje*Tymoteuzui Karpowiczuii*

Vėl sniegas
ir aš saloje
akmeninėje valtyje
paskutinis kovo sniegas
o pagalbos – iš niekur...
Nebylūs stogai
antveidžiai nuleisti ant veidų
pamažu susilieja
su pieniška dangaus magma
ten nieko nėra
čia
pusto sniegą tiesiai į akis.
Reikia išvalyti kelią
reikia eiti. Reikia?

Historia

Jak robaki Szekspira
historia żywi się śmiercią
tylko to
co umarło
rozpycha opasle jej tomy
nawet moja historia
w tym mieście nieodgadnionym
znaczona jest adresami
umarłych emigrantów
jak grób się zasklepia ulica
gdzie umarł ktoś bliski niedawno
wspomnieniem zarasta jak bluszczem
autobus już tam nie kursuje
a chmury się snują po niebie
na przemian jasne i ciemne
pierzaste kłębiaste chmurzaste
prześwietlone nieprzeniknione
- Jeruzalem niebieskie w
przepastnych fałdach dogmatu.

Ono nie jest historią.

Istorija

Lyg Šekspyro kirmėlės
istorija minta mirtimi
tik tai
kas mirė
išpučia storus jos tomus
net mano istorija
tam neatspėtam mieste
nužymėta adresais
mirusių emigrantų
lyg kapas užsiveria gatvė
kur neseniai mirė kas nors artimas
prisiminimais užželia tarsi gebenėmis
autobusas ten nebevažiuoja
o dangumi slenka debesys
tai šviesūs tai tamsūs
plunksniniai kamuoliniai rūškani
peršviečiami ir neperregimi
– dangiškoji Jeruzalė
pragarmingose dogmos klostėse.

Ji nėra istorija.

Taniec - miasto

Moja Arkadia sklecona naprędcie
 pomiędzy jednym a drugim wygnaniem
 jest równie piękna, jest równie dostojna
 jak dwór prastary z gruszą i z lipami
 moja Arkadia z poniemieckich desek
 z każdym talerzem z innego serwisu
 ma w sobie ciszę pełni - pełnię ciszy
 i wraca do mnie
 na przystankach świata
 gdy mak przebieram
 i gdy tańczę tango.
 Już orkiestra melodię zmieniła
 wszyscy dawno w innym tańczą rytmie
 a tu - szum na korytarzu szkoły
 i żarłoczne mewy nad zalewem
 i portowe bramy w środku miasta
 które samo bramą jest portową
 taka dziwna przystań
 co nie czeka
 gdzie nie można wrócić
 bo nie trzeba.

Šokis – miestas

Mano Arkadija paskubomis suręsta
 tarp vienos ir kitos tremties
 tokia pat graži, tokia pat prakilni
 kaip prosenis dvaras su kriaušė ir liepomis
 mano Arkadija iš vokiečių paliktų lentų
 kiekviena lėkštė iš kito servizo
 joje pilnaties tyła glūdi – tylos pilnatvė
 ir sugrįžta pas mane
 pasaulio stotelėse
 kai rankioju aguonas
 ir kai šoku tango.
 Jau pakeitė melodiją orkestras
 visi seniaį šoka kitu ritmu
 o čia – šurmulys mokyklos koridoriuje
 ir godžios žuvėdros virš įlankos
 ir uosto vartai viduryje miesto
 kuris pats yra uosto vartai
 tokia keista prieplauka
 kuri nelaukia
 kur negali sugrįžti
 nes nereikia.

W słońcu*Joannie Rostropowicz*

Znów czytam “Obcego”
w słońcu na plaży
przy mnie ojciec
w fotelu na kółkach

-dobrze pływam - mówi ojciec
zapomniał
że dobrze pływał w Bałtyku.
Na molo
starzy i młodzi
kobiety i nawet dzieci
coraz to wyciągają
druciane koszyki pełne krabów.
Znów czytam “Obcego”
-” to stało się z powodu słońca” - czytam
i prawie wierzę
choć słońce tu inne
i dziś wiatr łagodny od oceanu
obraca kolorowym wiatraczkiem
który kupiłam ojcu do zabawy
potem długo wzdłuż Atlantyku
popycham wózek.
Czy to granica egipska? - pyta ojciec
Jeszcze nie - odpowiadam.
Zresztą już nigdzie nie uciekamy
ani on
od źle zrośniętych stawów
ani ja od źle zrośniętych snów
może tylko na trochę
od ostrej woni amoniaku.
Znów czytam “Obcego”
w pełnym słońcu
kraby wybiegają z otwartych koszyków
ich los jest przesądzony.
Jakie to morze? - pyta czasem ojciec
Czyj to dom? - pytam zbliżając się do budynku
Mój - odpowiada
i z ulgą myślę
że może się już przyzwyczaił.

Saulėkaitoje*Joannai Rostropowicz*

Vėl skaitau „Svetimą“
saulėkaitoje prie jūros
šalia manęs tėvas
kėdėje su ratukais

– gerai plaukiu – sako tėvas
pamiršo
kad gerai plaukiojo Baltijoje.
ant molo
seni ir jauni
moterys ir net vaikai
vis traukia iš vandens
vielinius krepšelius pilnus krabų.
Vėl skaitau „Svetimą“
– „dėl to kalta saulė“ – skaitau
ir beveik patikiu
nors saulė čia kitokia
ir švelnus vėjas nuo vandenyno
suka spalvotą malūnėlį
kurį nupirkau tėvui pažaisti
paskui ilgai stumiu
vežimėlį palei Atlantą.
Ar tai Egipto siena? – klausia tėvas.
– Dar ne – atsakau.
Galiausiai niekur nebepabėgsim
nei jis
nuo blogai suaugusių sąnarių
nei aš nuo blogai suaugusių sapnų
gal tik trumpam
nuo aitraus amoniako kvapo.
Vėl skaitau „Svetimą“
pačioje saulėkaitoje
krabai sprunka iš pravertų krepšelių
jų likimas nulemtas.
Kokia čia jūra? – kartais klausia tėvas.
Kieno čia namas? – klausiu artindamasi prie pastato
Mano – atsako jis
ir palengvėja galvojant
kad gal jau apsiprato.

Wiersz noworoczny

Lubię
 tę nocną ciszę
 w naszym domu
 ty śpisz i zaczynam wierzyć
 że cały świat oddycha
 równie równomiernie
 całkiem niespodziewanie
 znaleźliśmy miejsce
 jest nam tak
 jakby to właśnie tu

a przecież to tylko
 przeszczep
 przyjęliśmy się na gałęzi
 i w nasze zimowe pąki
 powoli
 przetacza się sok
 z tych
 innych
 niezrozumiałych
 poplątanych
 korzeni.

Naujametis eilėraštis

Mėgstu
 tą nakties tylą
 mūsų namuose
 tu miegi, ir imu tikėti
 kad visas pasaulis kvėpuoja
 visai taip pat lygiai
 kuo netikėčiausiai
 susiradome vietą
 dabar mums yra taip
 tarsi tai būtent čia

o juk tai tik
 skiepas
 prigijom ant šakos
 ir į mūsų žiemos pumpurus
 pamažu
 teka syvai
 iš tų
 kitų
 nesuprantamų
 susipynusių
 šaknų.

Iš lenkų kalbos vertė Vytas Dekšnys

Marijana Kijanovska

Marijana Kijanovska (g. 1973 Žovkvoje prie Lvovo) – ukrainiečių rašytoja, vertėja ir literatūros mokslininkė, vienos apsakymų knygos ir devynių poezijos rinkinių autorė. 1997 m. baigė studijas Lvovo Nacionalinio universiteto filologijos fakultete. Verčia daugiausia lenkų poeziją – Juliano Tuwimo, Eugeniuszo Tkaczyszyno-Dyckio, Adamo Wiedermanno ir kt., taip pat kitų šalių autorių kūrybą – Salimo Babbullauglu, Boriso Chersonskio, Šotos Jatašvilio. Išvertė ir lietuvių poezijos – Tomo Venclovos, Antano A. Jonyno, Vlodo Braziūno, Gintaro Grajausko ir kitų. 2016 m. išleista jos verstų G. Grajausko eilėraščių knyga „Žemųjų dažnių apaštalas“. Ukrainos PEN klubo narė. „Gaude Polonia“ (2003, 2009, 2016) ir CEI (Liublijana, 2007) stipendininke, antrojo ir trečiojo Lenkų literatūros vertėjų kongresų (Krokuvoje 2009 ir 2013) dalyvė, 2013 apdovanota ordinu „Už nuopelnus lenkų kultūrai“.

* * *

сиджу на березі моря
так ніби це море
і ніби десь є інший берег
а не кінець світу

і так ніби це той кінець
а не цей

* * *

sėdžiu ant jūros kranto
taip lyg čia būtų jūra
ir lyg būtų čia kitas krantas
o ne pasaulio pabaiga

ir taip lyg čia būtų ana pabaiga
o ne ši

* * *

я сокира що дерево перерубує

бо я є залізо і дерево

плоть від плоті того
кого вбиваю

буде зброя
і буде папір

і вірш на папері
залізо і дерево

і дерево
і сокира вірша

* * *

esu kirvis perskeliantis medį

nes esu geležis ir medis

kūnas ir kraujas to
kurį žudau

bus ginklas
ir bus popierius

ir eilėraštis ant popieriaus
geležis ir medis

ir medis
eilėraščio kirvis

З циклу „Львів“

* * *

написи перед війною
 проростають на стінах
 як пліснява
 стрит-арт це те що вціліє (мабуть)

уламком продряпано *Люба Журба* -
 і пронизане серце

неначе у сні
 коли все нерухоме
 голі луганські будинки
 здригаються кровоточать
 вікна болять

мама мила раму
 мама має рану

у Львові в мами
 немає рани

у Львові інше червоно-чорне
 evergreen

Iš ciklo „Lvovas“

* * *

užrašai prieš karą
 apželia sienas
 kaip pelijantis
 gatvės menas tai kas išliks (gali būt)

skeveldra išuržyta *Liuba Žurba* –
 ir perverta širdis

tarytum sapne
 kai niekas nė krust
 nuogi Luhansko namai
 susipurto kraujuoja
 skauda langai

mama langą šveitė
 mama turi žaizdą

Lvove motulė
 žaizdos neturi

Lvove kitoks raudonas juodas
 evergreen

* * *

Сихів віддаляється від моря дедалі дужче
 власні вітри власні крамниці
 чайки на біг-бордах лелітки на вишиванках
 водії маршруток узятих на абордаж
 дивишся і не віриш що ці небеса
 пожмакані або навпаки занадто лискучі
 відкриваються заради віршів заради музики
 заради всього що хтось називає повітрям
 хтось інший любов'ю а ще хтось нічим - заради Бога і ближнього
 але що далі? - запитуєш і дерева відповідають
 що бурштин вже посяяно і смарагди пляшок з-під пива
 проростають на звалищах голосами русалок і жебраків
 що минуле стугонить у безтямних трубах новобудов
 в кістяках китів гладіусах кальмарів у передчуттях і відсутностях
 Сихів пересихає отже не буде вдосталь крові вина води
 ні солоної ні сухої ні залізної ні живої ні мертвої
 будуть тільки жінки і дівчата з обпаленими сонцем плечима
 тільки тенти важкі і маркізи і каміння у головах нічийних собак
 синьоокий Синдбад у кав'ярні пересипає кавові зерна обвуглені
 згадує слово для кораблів для метеликів і для мух
 що зринають із висхідними потоками і ніколи не повертаються
 як чоловіки заколисані ув'язнені в вершах

* * *

Sychivas¹ tolsta nuo jūros tolyn smarkyn
 vėjai savi savos prekyvietės
 reklamose kybo žuvėdros blizgučiai ant palaidinių išsiuvinėtų
 maršrutinių taksi sugludusių abordažų vairuotojai
 stebiesi ir netiki kad šie dangūs
 suglamžyti ar atvirksčiai pernelyg žvilgūs
 atsiveria vardan poezijos vardan muzikos
 vardan visa ko ką vieni vadina oru
 kiti meile, dar kiti niėkuo – vardan Dievo ir artimo
 o kas toliau? – klausi ir medžiai atsako
 kad gintaras jau pasėta ir alaus buteliū smaragdai
 sudygsta griuvėsiuos undinių balsais ir elgetų
 kad gaudžia praecitis naujakurystės alpstančiuos vamzdžiuos
 banginių griaučiuose kalmarų kremzlėse nuojautose ir apleisty
 Sychivas išsausės tad stygius bus kraujo vyno vandens
 nei sūraus nei gėlo nei geležingo nei gyvo nei mirusio
 bus moterys vien ir mergės pečiais saulės nudegintais
 vien sunkūs tentai markizės ir ākmens į niekieno šunų galvas
 mėlynakis Sindbadas priešais kavinę perrinkinėja kavos pupeles apanglėjusias
 primena žodį laivams plaštakėms ir musėms
 išnyrančioms su kylančiais srautais ir niekad nesugrįžtančioms
 kaip užliūliuoti vyrai eilėraščiuose įkalinti

* * *

гравій незрозумілий на смак собака їсть і стає невидимим
і хлопчика наздоганяє але той бачить чує і відчуває
тільки сонячних псів а не цього вщент прозорого і живого
який пахне травою і сховками у траві золотими деревами
хлопчику озирнися алея кричить парк Костюшка вдихає повітря
аж темніє в очах хлопчику озирнися зробиш ліхтарем делікатний і слабосилий
озирнися застигни стань стовпом піддайся тому хто прагне назвати
хто волає причини немов імена а тоді імена як причини
стань віддаватимеш світло і лиш удень залишатимешся ні з чим
стовбури дерев потьмяніють синиці прокинуться проб'є годинник на Ратуші
матері приведуть дітей інакших ніж ти із надкрилами плащиків
із м'якенькими черевцями наче в комах - малих бездосвідних і самотніх
вони обсядуть доріжки затопчуть сліди і з вереском гратимуться в кузьмірки
хтось пожбурить каменем у невидимого собаку і тоді ти крізь вушко голки пройдеш
і ти хлопчику що був утікав прокинешся вже потойбіч в орбіту упійманий
прохромивши голим небесним тілом шкаралупу яйця дракона

* * *

žvyras iš kvapo neatpažįstamas šuo ėda ir tampa nematomas
ir berniūktį pasiveja bet tas mato girdi pajunta
vien tik miegūstus šunis o ne šį visiškai skaidrų ir gyvą
pilną žolių ir slaptynių žolėjų ir auksinių medžių kvapų
berniūkti apsidairyk alėja šaukia Kosciuškos parkas kvepia oras
net akys aptemsta berniūkti apsidairyk pasidaryk žibintas švelnus ir silpnajėgis
apsidairyk užklupk virsk stulpu pasiduok tam kurs rengiasi pavadinti
kurs priežasties trokšta nelygu vardų o paskiau ir vardų kaip priežasties
tapk spinduliuojantis šviesą ir vien tik dieną be nieko liekantis
medžių kamienai pablukys žylės įsmukti bandys Rotušės laikrodin
motinos prisives vaikų kitokių nei tie āpgaubtais aptūloti
minkštučiais pilveliais lyg kamuolėlių – mažų žioplų vienišiukų
jie aptūps kelelius užpėduos pėdsakus ir čirpdami mesis slėpynių gaudynių
kažkas paleis akmenį į nematomą šunį ir tada tu per adatos ausiukę išlįsi
ir tu jau berniūktis pabėgdavęs atsibusi anapus pagautas orbitos
pervėręs nuogu dangaus kūnu drakono kiaušinio lukštą

* * *

міст на якому можна чекати заходу сонця колії унизу
 пахнуть пітьмою і кавою хоча тут все інакше аніж здається
 пористий обрій край міста в якому ховаються дощі й пілігрими
 обрій з іншого боку виблякла фреска сіро-молочна молокозавод
 і ніяких готелів тільки бароко барако-гуртожитків
 два хлопці далеко коло кіоска на рекламі дівчина і відро
 пиво і пиво у гальбах із гіркотою горілка і пиво
 Левандівка жорстока і добра ексклюзивна обачна зажерлива лагідна
 ти людина ти з Сяйва ти завжди переїжджаєш цей міст
 або переходиш його чи перебігаєш або вихоплюєшся
 звучиш раптово і несподівано падаєш вниз проламуєш ніби дитяче місце
 дах вагона і весь привокзальний штин переповнений штоф околиці
 у мобілці пронизливо вибухає рингтон чоловік що йде озирається
 катакомби привчили його що не можна посипати голову попелом
 не можна нічого на самоті крім того що роблять усі завжди і щоразу
 бо інакше птаство голодне вижне зерно і на денці подзьобає очі
 подай мені руку на цьому мосту
 але не подає
 ні руки ані подаяння

* * *

tiltas ant jo gali laukti patekant saulę gelžkeliai apačioj
 kvepiantys tamsa ir kava nors čia viskas kitaip nei atrodo
 korytas horizontas miesto nuošalėje kur slepiasi lietūs ir piligrimai
 horizontas iš kito šono išblukus freska sūrinė pieninė
 ir jokių viešbučių vien bendrabučių barakų barokas
 du vyrukai toli prie kiosko reklamoj mergina ir kibiras
 alus vien alus kvortose su degtinės kartėliu ir alumi
 Levandivka² žiaudri ir gera ypatinga baugšti ir glosni nepasotinama
 tu tai žmogus tu iš Seivo³ tu nuolat važinėji šiuo tiltu
 arba jį pereini perbėgi arba smegčia jan įšoki
 sužvangi ūmai ir nelauktai krenti žemyn perplėši vaiko dar vaisiaus apvalką
 vagono stogą ir visą priestočio daugiadienių tvaiką šalikraščių sklidiną stuopą
 iš mobiliuko šaižiai išsiveržia ringtonas žmogus praeidamas apsižvalgo
 katakombos išmokė jį kad nevalia barstytis galvos pelenais
 kad nevalia nieko daryt vienuoj išskyrus ką daro visi visada ir kiekvienas
 antraip paukštija alkana grūdus sules ir ant dugno akis iškaupos
 paduok ant šio tilto man ranką
 bet nepaduodi neatkiši
 nei rankos nei atkištinės

¹ Didžiausias Lvovo gyvenamasis rajonas, plytintis miesto pietuose.

² Lvovo vietovė miesto vakaruose su daug gelžkelio linijų.

³ Lvovo vietovė (ukr. *саяво* – pašvaistė).

Ryszard Krynicki

Ryszardas Krynickis – vienas žymiausių šių laikų Lenkijos poetų, gimė 1943 metais Austrijoje, Sankt Valentine, kur jo tėvai kalėjo nacių koncentracijos stovykloje.

Kartu su Adamu Zagajewskiu ir Stanislawu Barańczaku septintame dešimtmetyje tapo aktyviu lenkų poetų grupės „Naujoji banga“ nariu. Kartu su kitais literatais redagavo *Zapis* – pirmąjį nepriklausomą literatūros žurnalą, nepalietą komunistinės Lenkijos cenzūros.

Debiutavo 1968 m. rinkiniu *Pęd pogoni, pęd ucieczki*, o po antrojo rinkinio *Organizm zbiorowy*, šiek tiek apkarpyto cenzorių, jo eilėraščiai buvo spausdinami Literatūros institute Prancūzijoje ir Lenkijos pagrindžio leidiniuose. Itin svarbus jo 1996 m. rinkinys „Magnetinis taškas“ (*Magnetyczny punkt*).

Krynickis yra žymus poezijos vertėjas iš vokiečių kalbos, vertė Paulio Celano, Nelly Sachs kūrybą. Pelnė daug apdovanojimų, tarp jų Kościelskių fondo ir Lenkijos PEN klubo premijas. 2008 m. Liublino festivalyje „Poezijos miestas“ apdovanotas „Akmens“ premija, o 2015 m. tapo tarptautinės Zbigniewo Herberto premijos laureatu.

1989 m. įsteigė nepriklausomą leidyklą a5, joje leidžia W. Szymborskos, Z. Herberto, A. Zagajewskio, jaunų lenkų poetų eiles, eseistiką, vertimus.

Pośród nich, w środku

Dwunastu mężczyzn przy nakrytym do przeznaczeń stole: już wiedzą, że jeden z nich zdradzi a drugi po trzykroć się zaprze, zanim raz (albo dwakroć, to będzie do końca niejasnie) zapieje kur. Z nimi, pośród nich, w samym środku swojej nieskończonej jedyności, mistrz i nauczyciel. Ten, którego nie imają się liczby. Syn niewymawialnego Imienia. Syn człowieczy. Przed chwilą skończył łamacz przaśniki, teraz, po raz na zawsze ostatni, podnosi kielich z winem. Jego twarz dla nas pozostaje zakryta. Jego skropione olejkiem nardowym włosy promieniają nieziemską poświatą. Jego nieliczne słowa docierają do nas w przekładach i tłumaczeniach. Pilnych, wciąż poprawianych, po tylu wojnach nie wiadomo jak wiernych.

Tarpe jų, vidury

Dvylika vyrų prie lemtims jau padengto stalo: jau žino, kad vienas išduos, o kitas triskart išsižadės, kol gaidys užgiedos vieną kartą (o gal du kartus, tas liks iki galo neaišku). Su jais, tarpe jų, pačiam vidury nesibaigiančios savo vienystės, meistras ir mokytojas. Tas, kurio neaprėpia skaičiai. Sūnus Vardo, kuris neminėtinas. Žmogaus sūnus. Ką tik jis baigė laužyti papločius, dabar, jau visai paskutinį kartą, pakelia vyno taurę. Jo veidas lieka nuo mūsų paslėptas. Plaukai, sutepti nardų aliejum, žvilga ne žemės šviesa. Negausūs jo žodžiai pasiekia mus per vertimus ir sekimus. Skubius, nuolat taisomus, po tokios gausybės karų jau nė nežinia ar teisingus.

Jakie tam?

Budzę się o 3.16.
We śnie była akurat szesnasta trzy,
widziałem to wyraźnie na kościelnym zegarze
w Londynie? czy Budapeszcie?

Przed chwilą rozmawialiśmy o Brechcie
z Györgym Petri,
moim rówieśnikiem,
który umarł dwa lata temu.

(Szczерze mówiąc, milczeliśmy,
ale dobrze wiedzieliśmy, o co chodzi).

No dobrze – przerwałem mu – ale powiedz mi,
jak tam jest?

Jakie tam – wzruszył ramionami –
przecież jesteście tutaj.

Ukradkiem

Ukradkiem, dyskretnie
podnoszę ze ścieżki
swojego starszego brata,
ślimaka,
żeby go nikt nie nedeptał.

Starszego pewnie o miliony lat.
Brata w niepewności istnienia.
Obaj jednak nie wiemy,
po co zostaliśmy stworzeni.
Obaj jednak zapisujemy nieme pytania,
każdy swoim najbardziej intymnym pismem:

potem strachu, nasieniem, śluzem.

Kas per ten?

Nubundu 3.16.
Sapne buvo lygiai šešiolikta trys,
aiškiai mačiau bažnyčios laikrodį
Londono? ar Budapešto?

Prieš valandžiukę apie Brechtą kalbėjomės
su György’u Petriu,
mano amžiaus,
prieš dvejus metus mirusiu.

(Atvirai kalbant, tylėjom,
bet žinojom puikiausiai, koks reikalas.)

Na, gerai – pertariau jį – bet sakyk man,
Kaip ten viskas?

Kas per ten – jis pečiaus tik gūžtelėjo –
Juk esava šičia.

Nepastebimai

Nepastebimai, slapčiomis
keliu nuo takelio
savo vyresniąją sesę,
sraigę,
kad jos kas nesumindytų.

Vyresnė ji kokių milijonų metų.
Būties netikrumo sesė.
Abu mudu vienodai nežinom
kam esame sukurti.
Abu nebylius vienodai klausimus rašinėjam,
vis kiekvienas savais intymiausiai rašmenimis:

baimės prakaitu, sėkla, gleivėmis.

Powrót z Asyżu

Okaleczony Giotto, Halaśliwe: *Silenzio*
 Z mijanego po drodze samochodu
 do przewozu zwierząt
 odprowadza mnie bezradnie
 spojrzenie cielęcia
 wiezonego na rzeź.

Pomóż, święty Franciezk.
 Ukaż się przed bramą rzeźni.
 A jeśli jesteś teraz zajęty,
 to wyślij
 brata Sylwestra

lub wilka z Gubbio.

Grižtant iš Asyžiaus

Sudarkytas Giotto. Rėksmingi: *Silenzio*
 Iš pro šalį su gyvuliais
 pravažaivusio sunkvežimio
 neviltingai nulydi mane
 akys veršio,
 vežamo skersti.

Gelbėk, šventas Pranciškau.
 Atsistok prie skerdyklos durų.
 O jei būtum kitur užsiėmęs,
 siųsk mums
 brolių Silvestrą

ar vilką iš Gubijo.

Kolonia, daleko

Lądujant w Kolonii,
 której tym razem nie zobaczę,
 powtarzam w myślach ten wierz:
Köln, Am Hof.

Tłumaczyłem go w stanie wojennym.
 Myślałem, że “Am Hof” to nazwa hotelu.
 Nie miałem jak sprawdzić.
 Do Kolonii było daleko
 (zresztą i tak nie miałem paszportu).

Dopiero później, robiąc korektę
Niepodległych nicości,
 w podwarszawskim domu przyjaciół,
 na pożyczonym od nich planie miasta
 odnalazłem tę małą uliczkę
 u podnóża
 przytłaczającej katedry.

Przystanął na niej kiedyś
 Paul Celan,
 poeta, wygnaniec, Żyd,
 bliźni.

Kelnas, toli

Tūpdamas Kelne,
 kurio šįsyk nepamatysiu,
 mintyse tas eiles kartojau:
Köln, Am Hof.

Verčiau jas per karo stovį.
 Maniau, kad “Am Hof” – tai viešbučio vardas.
 Negalėjau patikrinti.
 Kelnas buvo toli
 ((be to, vis tiek neturėjau paso).

Tik vėliau, taisydamas
Niekiui nepavaldžių korektūrą
 draugų namuose palei Varšuvą,
 iš jų pasiskolintam mieste plane
 suradau tą gatvikę
 papėdėj
 gniuždančios katedros.

Kitados joje glaudėsi
 Paulis Celanas,
 poetas, tremtinys, Žydas,
 artimas.

W Berlinie

W Berlinie, kiedyś Zachodnim,
 przed wystawą księgarni
 przypominam sobie dziewczynę
 z wiersza Jürgena Fuchsa,
 przyjaciela, poety
 prześladowanego przez Stasi
 także po tej,
 wolnej stronie
 muru.

Tłumaczyłem go
 ze dwadzieścia lat temu.
 Wielu z was wówczas
 nie było na świecie.

Jürgen
 żył wtedy jeszcze.

Był młodszy ode mnie.

Widywaliśmy się bardzo rzadko,
 Najczęściej w przelocie,
 Najczęściej przypadkiem.

Po drugiej stronie,
 jeśli się przypadkowo spotkamy,
 będzie pewnie podobnie.

Jeśli jest.

Berlyne

Berlyne, andai dar Vakarų,
 prie knygyno vitrinos
 mergaitę prisimenu,
 aprašytą eilėrašty Jürgeno Fuchso,
 bičiulio, poeto,
Stasi vis persekioto
 dar ir anoj,
 ir laisvojoje
 sienos pusėje.

Verčiau jį
 prieš kokias dvi dešimtis metų.
 Daugelio jūsu
 tada dar nebuvo pasaully.

Jürgenas
 dar buvo nemiręs.

Už mane buvo jaunesnis.

Matėmės baisiai retai,
 dažniausiai praskrisdami,
 dažniausiai netyčia.

Anoje pusėje,
 mudviem susitikus netyčia,
 veikiausiai bus lygiai taip pat.

Jei tik yra.

Kasztan

Kiedy na Nowym Cmentarzu Żydowskim w Pradze
 stałem przed grobiem doktora Franza Kafki
 z pobliskiego kasztanowca
 spadł ostatni kasztan
 i rozbłysnął na chwilę
 w późnojesiennym popołudniowym świetle
 pośród innych kasztanów,
 liści, listów,

kamyków i kamieni.

Kaštonas

Pragos Naujosiose žydų kapinėse
 man sustojus prie daktaro Franzo Kafkos kapo,
 nuo kaštonmedžio netoliese
 paskutinis nukrito kaštonas,
 valandžiukę sužvilgęs
 vėlyvo rudens pavakarės šviesoje
 tarp kitų kaštonų,
 lapų, laiškų,

akmenukų ir akmenų.

Gołębie

W napisanym na krótko przed śmiercią
wierszu *Ostatnie słowa*
Zbigniew Herbert wspomina
poetę Mirosława Holubę

*który karmiąc gołębie
z okna VI piętra
runął w dół*

Czeski błąd?

Czytałem przecież w gazecie
że to Bohumil Hrabal
wypadł z okna szpitala,
kiedy karmił gołębie.

(Co okazało się zresztą
piękną legendą
wymyśloną przez media).

Nie wiem, czy Herbert
czytał Hrabalę.
Nie wiem,
czy łagodny surrealista Holub
(spotkałem go kiedyś w Malmö)
lubił gołębie.

Ale pamiętam, jak Herbert
karmił synogarlicę
na parapecie kuchennego okna
w swoim mieszkaniu
przy Promenady
w lutym 1982 roku.

(Trwała wciąż mroźna zima
i stan wojenny).

Herbert. Holub. Hrabal.

Trzy różne losy.
Trzy siwe gołębie
i jeszcze jedna

sowia zagadka.

Balandžiai

Prieš pat mirtį rašytam eilėrašty
Paskutinieji žodžiai
Zbigniewas Herbertas mini
Poetą Mirosławą Holubą

*kuris balandžius lesindamas
pro VI aukšto langą
žemėn nupuolė*

Čekų klaida?

Laikrašty juk skaičiau
kad tai Bohumilas Hrabalas
pro ligoninės langą iškrito
lesindamas balandžius

(Nors galų gale paaiškėjo,
kad tai tik graži legenda,
žiniasklaidos prasimanyta).

Nežinau, ar Herbertas
kada skaitė Hrabalą.
Nežinau,
ar nuosaikūs siurrealistas Holubas
(sutikau jį Malmėje kartą)
balandžius apskritai mėgo.

Bet menu, kaip Herbeertas
purplę lesino
ant virtuvės palangės
savo bute
prie Promenados
1982-ųjų vasarį.

(Tebetvėrė rūsti žiema
ir karo stovis).

Herbertas. Holubas. Hrabalas.

Trys skirtingi likimai.
Trys pražilę balandžiai
ir dar viena

pelėdų mįslė.

Iš lenkų kalbos vertė Antanas Gailius

Dmitrij Kuzmin

Dmitrijus Kuzminas (g. 1968) – poetas, vertėjas, literatūros projektų redaktorius ir kuratorius. Baigė Maskvos valstybinį pedagoginį universitetą, įgijo filologijos daktaro laipsnį (disertacijos tema – monostichas). Dėstė įvairiuose Rusijos universitetuose; 2014 m. vizituojo Prinstono universitetą. Knygos „Poezija“ – pirmojo poetikos vadovėlio Rusijoje – bendraautorius (2016). Leidyklos „ARGO-RISK“, tinklapio *vavilon.ru* ir šiuolaikinės poezijos žurnalo *Vozduch* steigėjas. Sudarė ir redagavo antologijas „Labai trumpi tekstai“ (*Очень короткие тексты*), „Ne sostinės literatūra“ (*Нестолничная литература*), „Išlaisvintasis Ulisas: rusų poezija už Rusijos ribų“ (*Освобожденный Улисс: русская поэзия за пределами России*), „Poliarinė antologija: šiuolaikiniai rusų rašytojai apie Arktiką ir Antarktiką“ (*Полярная антология: современные русские писатели об Арктике и Антарктике*), t.p. dabartinės rusų poezijos rinktinę, išleistą Slovėnijoje ir dabartinės Rusijos LGBT literatūros antologiją (išleistą Ispanijoje). Inicijavo pirmąjį rusų haiku almanachą „Triton“, įkūrė pirmąjį gėjų literatūrinį žurnalą *RISK*, interneto žinyną „Naujasis Rusijos literatūros žemėlapis“ (*Новая литературная карта России*) ir galeriją „Rusų literatūros veidai“ (*Лица русской литературы*). Kaip kultūros aktyvistas 2002 buvo apdovanotas Andrejaus Belo premija. Verčia poeziją iš anglų, prancūzų, ukrainiečių ir kt. kalbų; išvertė į rusų kalbą A. de Saint-Exupery romaną „Pietų paštas“. Kuzmino poezija publikuojama nuo 1990 m. 2008 už poezijos ir vertimų rinkinį „Gera būti gyvam“ (*Хорошо быть живым*) jam buvo įteikta „Maskvietiškojo reitingo“ (*Московский счёт*) premija už geriausią metų debiutą. Jo poezijos išversta į anglų, prancūzų, vokiečių, italų, slovėnų, serbų, lenkų, estų, latvių, ukrainiečių, uzbekų ir kinų kalbas. Dalyvavo poezijos festivaliuose ir seminaruose Gente (Belgija), Rygoje, Tartu, Maskvoje, Sankt Peterburge, Jekaterinburge, Novosibirske, Krasnojarske, Karaliaučiuje ir kt. 2014 persikėlė į Latviją, ten įkūrė leidyklą „Literatūra be sienų“ ir poezijos vertėjų rezidenciją.

* * *

Линор

Хороший мальчик каждое утро поливает все цветы, встает на стул, чтобы достать до горшков на верхней полке, встает в носках, тапочки оставляет на полу под стулом. Плохой мальчик каждое утро надевает свежую футболку, а вчерашняя остается где-нибудь на полу, под кроватью. Хороший мальчик перед тем, как уйти на работу, проверяет, что кончилось из еды, а после работы покупает в магазине именно это. Плохой мальчик раз в неделю по обещанию приносит каких-нибудь особенных творожных сырков, а потом долго роется в холодильнике, изучая надписи на продуктах и презрительно отодвигая все, чему вышел срок годности. Хороший мальчик ходит с тобой туда, куда тебе хочется, постепенно учится этим интересоваться. Плохой мальчик хихикает: вот ведь, говорит, на что ты тратишь время жизни. Хороший мальчик вечером, когда ты сидишь за компом, пристраивается на полу у ног и кладет голову на бедро. Плохой мальчик, стоит тебе сесть за статью, возникает в дверях и требует, чтобы его пустили посмотреть, не пришла ли ему новая почта. Хороший мальчик, когда ты склонился над ним ночью, выдыхает: какой ты красивый! Плохой мальчик в разгар эротических игр прихватывает тебя за отросший на боках жирок: а это что такое? Хороший мальчик однажды вечером залезает к тебе на колени и говорит: знаешь, я очень люблю тебя, но... Плохой мальчик ходит весь вечер осунувшийся, варит впервые в жизни тошнотворный суп из рыбы с цветной капустой, а ночью прижимается всем телом и плачет навзрыд вместо тебя.

* * *

Linor

Geras berniukas kiekvieną rytą laisto visas gėles, lipa ant kėdės, kad pasiektų vazonus ant viršutinės lentynos, lipa tik su kojineš, šlepetes palieka ant grindų po kėde. Blogas berniukas kiekvieną rytą apsivelka švarius marškinėlius, o vakarykščiai pasilieka kur nors ant grindų, po lova. Geras berniukas prieš eidamas į darbą patikrina, kurie maisto produktai baigėsi, o po darbo parduotuvėje nuperka tai ko trūksta. Blogas berniukas retkarčiais parneša kokių ypatingų varškės sūrelių, o paskui ilgai kuičiasi šaldytuve, tyrinėdamas užrašus ant pakuočių ir smerkiamai patraukdamas viską, kam baigėsi galiojimo laikas. Geras berniukas drauge eina ten, kur tau norisi, ilgainiui tuo sudomi. Blogas berniukas kikeną: mat kaip, sako, tu švaistai gyvavimo laiką. Geras berniukas vakare, kai tu sėdi prie kompo, įsitaiso ant grindų prie kojų ir padeda galvą ant šlaunies. Blogas berniukas, vos tik imiesi straipsnio, išnyra tarpdury ir reikalauja, kad leistum jam patikrinti, ar neatėjo laiškas. Geras berniukas, kai naktį tu pasilenki virš jo, šnabžda: koks tu gražus! Blogas berniukas erotinių žaidimų įkaršty čiupnoja riebalus ant tavo šonų: o kas gi čia? Geras berniukas kartą vakare atsisėda tau ant kelių ir sako: žinai, aš labai tave myliu, bet... Blogas berniukas visą vakarą vaikštinėja kaip nesavas, pirmąkart gyvenime verda šleikščiausiai žuvienę su spalvotais kopūstais, o naktį stipriai prisiglaudžia ir pasikūčiodamas rauda už tave.

Д. К.

Один 27-летний поэт,
находясь в сильном подпитии,
назвал одного 38-летнего поэта
фамильярно-приятельски – Митькой.
Тогда одна 23-летняя поэтесса
со всей возможной язвительностью
заметила ему, что, пожалуй,
одного 54-летнего поэта
он бы сейчас назвал Сережкой.
Присутствовавший при этом
один 17-летний поэт
посмотрел на нее восхищенно.
А 38-летний поэт вдруг вспомнил
одно место из мемуарного очерка
одного 62-летнего поэта
об одном 70-летнем поэте,
умершем 25 лет назад:
незадолго перед смертью тот
предлагал теперешнему мемуаристу
называть его без отчества и на ты,
а мемуарист не решился, о чем
с каждым годом всё больше жалеет.
После этого очерка 38-летний поэт
сделал над собой усилие и в переписке
стал называть 62-летнего поэта
полным именем, но без отчества,
но на Вы, потому что ему 62-летний поэт
ничего не предлагал, хотя свои письма
подписывал уменьшительным Гриша.
После этого эпизода 23-летняя поэтесса
отправилась гулять под ночным дождем
с 17-летним поэтом,
27-летний поэт уснул,
а 38-летний поэт написал это стихотворение
и задумался, кому его посвятить,
остановившись в итоге
на 17-летнем поэте,
потому что больше всего ему хотелось
быть с ним или быть им,
что, впрочем, одно и то же,
и еще потому, что у них двоих
оказались одинаковые инициалы.

D. K.

Vienas 27-erių poetas,
smarkiai įgėręs,
kreipėsi į vieną 38-erių poetą
bičiuliškai ir familiariai – Mitka.
Tuomet viena 23-ejų poetė
kiek įmanoma kandžiau
pastebėjo, kad, galbūt,
į vieną 54-erių poetą
dabar jis kreiptųsi Seriožka.
Ten buvęs
vienas 17-metis poetas
susižavėjęs pažvelgė į ją.
O 38-erių poetas staiga prisiminė
vieną atsiminimų apybraižos ištrauką
vieno 62-ejų poeto
apie vieną 70-metį poetą,
mirusį prieš 25-erius metus:
prieš pat mirtį
dabartiniam memuaristui šis siūlė
kreiptis į jį be tėvavardžio ir sakyti tu,
o memuaristas nesiryžo, dėl ko
ilgainiui vis labiau gailisi.
Po šios apybraižos 38-erių poetas
prisivertė ir laiškuose
į 62-ejų poetą ėmė kreiptis
visu vardu, tačiau be tėvavardžio,
nors rašydavo Jūs, kadangi 62-ejų poetas
jam nieko nesiūlė, nors savo laiškus
užbaigdavo mažybinio Griša.
Po šio epizodo 23-ejų poetė
iškeliavo pasivaikščioti po nakties lietumi
su 17-mečiu poetu,
27-erių poetas užsnūdo,
o 38-erių poetas parašė šį eilėraštį
ir susimąstė, kam jį paskirti,
galiausiai apsistojo
ties 17-mečiu poetu,
kadangi labiausiai troško
būti su juo arba būti juo,
kas, tiesą sakant, yra tas pat,
dar ir todėl, kad jūdviejų
inicialai sutampa.

Л. Ф.

В Смоленске вагон заполнился,
пришлось вернуться на своё законное место,
а полупустой огромный чемодан
из прохода поднять на полку
в надежде, что сильно шатать не будет.
Все без конца говорят по телефону.
Самый зычный, золотозубый голос,
произвольно мешающий русские слова
с какими-то тюркскими,
наконец выходит, оказавшись юной
точёной брюнеткой в тяжёлых мехах.
Лишь единственный в поле зрения
прекрасный мальчик в неувовимо
барселонском стиле (значит, теперь
я мысленно называю мальчиком
парня с бородой и усами, это не
столько их новая мода, сколько
мой новый возраст) едет молча,
но то и дело ходит заряжать телефон
к розетке для бритвы рядом с сортиром.
Провалившись в сон, слышу, как за спиной
дети обсуждают школу, повторяя
слово «силлабо-тоника», потом
поезд встаёт при въезде в Москву,
пассажиры кучкуются, высыпав на рельсы,
гадают, поедем ли вообще,
видимо, нескоро, судя по тому,
что дворецкий Карсон начинает разносить
бумажные тарелки с треугольником пиццы.
Завтракал я в Минске, плотно, хотя и давно.
Пирожное к чаю было уже лишним,
а на второе (вернее, третье, чтобы
поделить пополам) не хватило нас обоих,
пришлось оставить в холодильнике,
авось горничная не побрезгует.
И это умение перед отходом поезда
или автобуса целовать на прощанье
и сразу уходить, не оглядываясь, —
каждый раз меня впечатляет, я бы
наверняка оглянулся. Вот он опять
вернулся с подзаряженным телефоном,
барселонский мальчик, сел по-другому,
вижу сосредоточенное лицо
и крупные руки, гаджет как в люльке,
большие пальцы нежно и бегло
трогают лицо экрана.

L. F.

Smolenske vagonas prisipildė,
teko grįžti į man skirtą vietą,
o didžiulį pustųštį lagaminą
nuo praėjimo užkelti ant lentynos
viliantis, kad stipriai nesups.
Visi be paliovos kalba telefonais.
Pats šaižiausias, auksadantis balsas,
rusiškus žodžius nevaržomai veliantis
su kažkokiais tiurkiškais,
galiausiai išeina, pasirodo, tai jauna
išsipusčiusi brunetė sunkiais kailiais.
Tik vienintelis akiratyje
nuostabus berniukas nenusakomo
Barselonos stiliaus (vadinasi, dabar
aš mintyse vadinu berniuku
barzdotą ir ūsuotą vaikina, tai ne
tiek nauja jų mada, kiek
mano naujasis amžius) keliauja tylėdamas,
vėl ir vėl eina pakrauti telefono
prie lizdo skustuvui šalia išvietės.
Į miegą kritęs, girdžiu, kaip už nugaros
vaikai aptarinėja mokyklą, kartodami
žodį „silabo-tonika“, paskui
traukinys sustoja prie įvažiavimo į Maskvą,
keleiviai būriuojasi, pasklidę ant bėgių,
spėlioja, ar išvis pajudėsime,
matyt, negreitai, sprendžiant iš to,
kad liokajus Karsonas pradeda nešioti
popierines lėkštes su picos trikampiais.
Pusryčiau Minske, sočiai, nors ir seniai.
Pyragėlio prie arbatos buvo per daug,
o antram (tiksliau, trečiam, kad
pasidalytume perpus) pritrūko mūsų abiejų,
teko palikti šaldytuve,
gal kambarinė nepasibjaurės.
Ir tas gebėjimas prieš traukinio ar autobuso
išvykimą, atsisveikinant pabučiuoti
ir kaipmat išeiti, neatsigręžus, —
man kaskart daro įspūdį, aš
tikriausiai atsigręžčiau. Štai jis ir vėl
grįžo truputį pakrovęs telefoną,
berniukas iš Barselonos, atsisėdo kitaip,
regiu susikaupusį veidą
ir stambias rankas, įrenginys tarsi lopšy,
dideli pirštai švelniai ir skubriai
liečia ekrano paviršių.

* * *

Свежие данные социологического опроса:
 88% населения моей страны — фашисты.
 Это херовая новость, думаю я в забитом насмерть вагоне метро.
 Правда, несовершеннолетних они не опрашивают, но с такими
 родителями, учителями, пассажирами надеяться не на что.
 88, умное число, больше тебе не надо
 прятаться за спиной у 14.
 Конечно, это только в среднем, думаю я,
 в парламенте моей страны, пожалуй, доходит до 100%,
 а на вчерашнем поэтическом вечере, возможно, не выше нуля.
 Но вряд ли на станции «Октябрьская» люди воняют сильнее,
 чем на станции «Комсомольская», ведь их собрал здесь случай.
 Я думаю, в вагоне примерно сто человек,
 но кто из них те оставшиеся 12, не угадаешь.
 Разве что мулат в белой футболке с черными русскими буквами:
 «Относись к другим так, как хочешь, чтобы относились к тебе» —
 легко представить, какой за этой надписью опыт.
 Вон тот мальчик лет двадцати с фиолетовыми волосами —
 почти наверняка, за них в плохом районе бьют,
 а этот, ровесник, с красно-зеленой тату на голени —
 уже не факт, слишком подкачанный. Дальше старик
 с трёхдневной щетиной и орденскими планками
 читает «Комсомольскую правду» — исключено,
 другой, с аккуратной бородкой и «Новой газетой», —
 неизвестно, не факт, пожилая ненакрашенная дама
 с тощей брошюрой в руках — не видно, если это
 рецепты, то шансы есть, если молитвы — то никакого.
 Дальше в глубь вагона не разглядеть.
 Но кто-то, конечно, сумел замаскироваться,
 ничем в одежде, причёске, манерах не выдать себя.
 Это полезный навык. И ты, Зази,
 подросшая, но не расставшаяся с прямой чёлкой,
 сменившая апельсиновый свитер на красные брюки,
 с одной серёжкой в правом ухе, будь осторожна,
 не думай, что в давке не видно, как ты обнимаешь подружку,
 не думай, что твое несовершеннолетие кого-то смягчит,
 и если один из 88 доберется до кнопки связи,
 то машинист может вызвать прямо к дверям вагона
 дежурный наряд гестапо по станции «Ленинский проспект».

* * *

Nauji sociologinės apklausos duomenys:
 88 proc. mano šalies gyventojų – fašistai.
 Tai sušikta naujiena, galvoju mirtinai prikimštame metro vagone.
 Tiesa, nepilnamečių jie neapklausia, bet, kai tokie
 tėvai, mokytojai, keleiviai, nėra ko tikėtis.
 88, geras skaičius, tau nebereikia
 slėptis už 14 nugaros.
 Žinoma, tai tik vidurkis, galvoju,
 mano šalies parlamente, ko gero, siekia 100 proc.,
 o vakarykščiame poezijos vakare, galbūt, ne daugiau nulio.
 Bet vargu ar „Oktiabrskaja“ stotyje žmonės dvokia stipriau,
 nei „Komsomolskaja“ stotyje, juk jie čia susirinko atsitiktinai.
 Manau, kad vagone apytikriai šimtas žmonių,
 tik kas tie likusieji 12, neatspėsi.
 Gal tik mulatas baltais marškinėliais juodomis rusiškomis raidėmis:
 „Su kitais elkis taip, kaip norėtum, kad elgtųsi su tavimi“ –
 nesunku įsivaizduoti, kokią patirtį slepia šis užrašas.
 Štai tas dvidešimtmetis berniukas violetiniais plaukais –
 beveik garantuotai, prastame rajone už juos muša,
 o tasai, bendraamžis, su raudonai žalia tatuiruote ant blauzdos –
 vargu, pernelyg pripumpuotas. Toliau senis
 su trijų dienų šeriais ir ordinų juostelėmis
 skaito „Komsomolskaja pravda“ – tikrai ne,
 kitas, išpuoselėta barzdele ir „Novaja gazeta“, –
 nežinia, vargu, pagyvenusi neišsidažiusi dama
 su plona brošiūrėle rankose – nematyti, jeigu ten
 receptai, visko gali būti, jeigu maldos – jokių būdu.
 Toliau vagono gilumoje sunku įžiūrėti.
 Kas nors, žinoma, sugebėjo užsimaskuoti,
 neišsiduoti drabužiais, šukuosena, manieromis.
 Tai naudingas įgūdis. Ir tu, Zazi,
 paaugusi, bet neatsisveikinus su tiesiais kirpčiais,
 oranžinį megztinį pakeitusi raudonomis kelnėmis,
 su vienu auskaru dešinėje ausyje, būk atsargi,
 nemanyk, kad spūsty nematyti, kaip apkabini draugę,
 nemanyk, kad tavo nepilnametystė ką nors sušvelnins,
 ir jeigu vienas iš 88 pasieks ryšio mygtuką,
 mašinistas gali iškviešti tiesiai prie vagono durų
 „Lenino prospekto“ stotyje budintį gestapo patrolį.

Iš rusų kalbos vertė **Benediktas Januševičius**

Eugene Ostashevsky (JAV)

Eugene Ostashevsky (Jevgenijus Ostaševskis), g. 1968 m. Leningrade, SSRS, 1979 m. su šeima emigravo į Niujorką. Gyvena daugiausia Niujorke ir Berlyne, – pastarajame 2013-14 kaip *DAAD Berliner Künstlerprogramm* stipendininkas. Rašo *American English* “tarme”. Antrosios jo knygos „DJ Spinozos pažiūros ir gyvenimas“, išspausdintos 2008 m. Bruklina leidyklos „Ugly Duckling Presse“, poetika sutelkta į natūralių ir dirbtinių kalbų deformacijas. Dabartiniame jo projekte „Piratas, nežinantis kiek yra Pi“ apmąstoma, su kokiais tarpusavio komunikacijos iššūkiais susiduria piratai ir papūgos. Jis ketinamas išleisti *New York Review of Books* poezijos serijoje 2017 m. kovą. Kaip vertėjo ir mokslininko E. Ostashevskio specializacijos objektas yra 1920-1930 m. gyvavusi Leningrado avangardistų grupė OBERIU, kuriai vadovavo Aleksandras Vvedenskis ir Danilas Charmsas. JAV įtrauktas į „Geriausios Amerikos poezijos“ antologiją, pagerbtas Amerikos Literatūros vertėjų asociacijos Nacionalinio vertimo apdovanojimu, „Nacionalinio menų skatinimo“ stipendija. Kompozitorės Lucia‘os Ronchetti kūriniai pagal jo libretus buvo atliekami Italijoje ir Vokietijoje. Šiuo metu Ostashevskis yra Humboldtto universiteto (Berlynas) kvietinis profesorius. Niujorko universitete dėsto Laisvųjų menų studijų kursą.

Dear Owl

Dear Owl
you have big eyes

feathers that stick in all different directions
you wake up

your panties are funny
You hear

the sounds words make
as they plead for life

that's all that remains
of the language of language

O Owl
among leaves

what is this forest
of "letters," black light

of unintelligible suns
I cannot see

who I am
who you are

the difference between good and evil
the end of human desire

how to tell the truth
and why

Is this my life
Are you in it

Mieloji Pelėda

Mieloji Pelėda
plačios tavo akys

plunksnos styro visas puses
tu nubundi

juokingos tavo kelnaitės
Girdi

žodžiai skleidžia garsus
jie maldauja gyvybės

tai visa kas lieka
iš kalbinės kalbos

O Pelėda
tarp lapų

koks čia miškas
iš „raidžių“, juoda šviesa

protu nesuvokiamų saulių
Neįžvelgiu

kas aš
kas tu

skirtumo tarp gėrio ir blogio
žmonių troškimų ribos

kaip pasakyti teisybę
ir kam

Ar tai mano gyvenimas
Ar tai tu jame

Epithalamion*for Dario*

The mathematician's father says to the mathematician:
 "My daughter, cars are special among objects of cognition
 Because when you get in and turn on the ignition
 Nothing happens (you discover) and you go call the auto mechanic

Who brings a little human warmth into your world.
 So string passion fruit and apricots from the rafters of your vehicle,
 Plant a pomegranate tree in place of the antenna and populate it
 with songbirds,
 For it is not every day a little human warmth comes into our world."

The auto mechanic's mother says to the auto mechanic:
 "My son, consider the meaning of instruments—adjustable wrench,
 monkey wrench, Allen wrench,
 Mandolin, lute, recorder, electric drill—
 They facilitate the transformation of nature into artifact by means of
 labor

And everything has an end, including labor,
 And what is the end of labor? Nu, you don't know? I didn't think
 you would. You're stupid, my son. That's why you're
 an auto mechanic. Love!
 Love is like a well-chosen simile:
 It fills both of its members with another and shared light."

The auto mechanic says to the mathematician:
 "Did you ever see spaghetti stick to each other in hot water?
 And turtles lay eggs although weeping tears as big as the shipwreck
 of the Medusa
 While doing so?

Let us break ground for gardens and academies,
 Let arts and letters flourish in our private empire as only arts and
 letters can do!

Lo, I envision an aviary full of scholastic parrots ('Hic' and 'hoc,'
 'quid' and 'ut dixit').
 Where is my National Audubon Guide to
 Fourteenth-Century Philosophers of Language?"

The mathematician says to the auto mechanic:
 "Aristotle in an uncharacteristic moment
 Calls mathematics the study of beauty.
 Of series divergent and convergent, only the convergent can serve
 as the foundation of number.

Stand you in my neighborhood, auto mechanic.
 Let arts and letters flourish in our private empire as only arts and
 letters can do.
 I feel my breasts swelling already
 For it is not every day a little human warmth comes into our world."

Epitalamijas

Matematiko tėvas sako matematikei:

„Mano dukra, automobiliai išsiskiria iš objektų, skirtų pažinimui
Kai sėdiesi į kokią ir įjungsi vidaus degimą,
Nieko neįvyksta (kaip matai) ir tu išsikvieti automechaniką

Jis ateina ir atneša truputį šilumos tavo pasauliui.

Tad pasikabinki pasiflorų ir abrikosų ant savo transporto priemonės gegnių,
Pasodinki granatmedį vietoj antenos ir apgyvendink jį giedančiais paukščiais,
Nes ne kasdien truputis žmogiškos šilumos įžengia į mūsų pasaulį.“

Automechaniko motina sako automechanikui:

„Sūnau mano, pasvarstyk apie įrankių reikšmę – universalų veržlėraktį, skečiamąjį
veržlėraktį, šešiakampį raktą,
Mandoliną, liutnią, išilginę fleitą, elektrinį gražtą –
Jie palengvina natūros transformaciją į darbo kultūros įrankius

O juk viskas turi tikslą, įskaitant darbą,

O koks yra darbo tikslas? Nu, negi nežinai? Taip ir maniau. Tu
mulkis, sūnau mano. Štai kodėl esi automechanikas. Meilė!

Meilė – kaip vykęs palyginimas:

Jis pripildo abu dėmenis kitos, bendros šviesos.“

Automechanikas sako matematikei:

„Ar esi regėjęs, kaip spagečiai limpa vienas prie kito karštame vandeny?
O vėžliai deda kiaušinius, nors jiems ir rieda ašaros, didžiulės, it „Medūzos“
katastrofa,

Tai darant?

Imkim ir užveiskim sodus, pastatykim akademijas,

Lai mūsų privačioj imperijoj žydi humanitariniai mokslai ir dailieji menai,
Kaip tik jiems vieniems būdinga!

Ir štai, matau voljerą pilną scholastinių papūgų („hic“ ir „hoc“,
„quid“ ir „ut dixit“).

Kur mano Nacionalinis paukščių vadovas vėlyvųjų viduramžių
kalbos filosofams pažinti?“

Matematikė sako automechanikui:

„Aristotelis sau nebūdingą akimirką

Pavadina matematiką mokslu apie grožį.

Iš sueinančių ir išsiskiriančių serijų tik sueinančios gali tikti
skaičiaus pagrindui.

Stokis manoj kaimynystėj, automechanike.

Lai mūsų privačioj imperijoj žydi humanitariniai mokslai ir dailieji menai,
kaip tik jiems vieniems būdinga!

Jaučiu, kaip brinksta mano krūtys,

Nes ne kasdien truputis žmogiškos šilumos įžengia į mūsų pasaulį.“

The Last DJ Spinoza

DJ Spinoza
is a mighty wrestler

His angel is a book
He dreams he climbs

lines of print
He shall be a father

of notions
O DJ Spinoza

dandruff speckles
your gabardine

Your wife squints
as if threading a needle

Behind your house
your children torture a cat

Nations shall cast off your yoke
after murderous convulsions

Your streets shall fill
with confusion of faces

Your synagogues shall convert
to movie theaters and swimming pools

You shall be replaced
with the silicon chip

since you are both so small
and so black

Paskutinysis DJ Spinoza

DJ Spinoza –
galingas imtynininkas

Jo angelas – knyga
Jis svajoja jis ropoja

spausdintom eilutėm
Jis taps daugybės

sąvokų tėvu
O, DJ Spinoza

pleiskanom apibiręs
tavo gabardinas

Žmona tava prisimerkus
lyg vertų siūlą į adatą

Vaikai tavi kankina katę
galiniame kieme

Tautos nusimes tavo jungą
po žudikiškų konvulsijų

Veidų sutrikusių
bus pilnos tavo gatvės

Tavo sinagogos pavirs
baseiniais ir kino teatrais

Tave pakeis
silicio lustu

Nes tu toks pats mažiukas
juodas

Are You There, God? It's Me, DJ Spinoza.

Are you there, God?
 It's me, DJ Spinoza.
 How are you doing today—
 okay?
 What? You don't exist?
 Are you depressed again?
 Who am I talking to, then?
 Who?! What number is this?
 The number of what? Sorry,
 can you speak louder,
 you got some kind of screaming going on in the background—
 Hello?

Hangs up the phone.

What was that?! “The Number of the Yeast”?
 Sounds like an all-girl metal band from Scandinavia.

Dials.

Hi, is this God?
 It's me, DJ Spinoza.
 Nice to hear you, too.
 Hey, I wrote a new poem
 And I want to share it with you!
 What do you mean you already heard one today
 and that's plenty? What kind of thing is that
 to say? Who called you, anyway?
 Morris Imposternak? That fake Russian poet?
 Like, he read you from his book,
 My Third Cousin Twice Removed—Life? Man, that guy!
 I saw him in a coffeehouse this morning,
 trying to attract girls by looking pensive.
 Hey, do you mind calling me back, this is kind of expensive?
 Hello?

He sits down. Nothing happens. The poem ends.

Ar girdi mane, Viešpatie? Tai aš, DJ Spinoza

Ar girdi mane, Viešpatie? Tai aš, DJ Spinoza.
Kaip tu šiandien –
normaliai?
Ką? Neegzistuoji?
Ir vėl depresija?
Su kuo tuomet aš šnekuosi?
Kuo!? Kieno čia numeris?
Kieno? Koks? Atleiskit,
kalbėkite garsiau,
ten pas jus fone kažkas klykia –
Alio?

Meta ragelį.

Kas čia buvo!? „Žvėris, išeinantis iš jūros“?
Skamba kaip merginų metalo grupė iš Skandinavijos.

Renka numerį.

Sveiki, ar čia Viešpats?
Čia aš, DJ Spinoza.
Ir man smagu tave girdėti.
Klausyk, parašiau naują eilėrašį.
Noriu su tavim pasidalinti!
Kaip suprasti – jau vieną šiandien girdėjau
ir man pakaks? Koks čia
atsakymas? Kas tau ten skambino?
Morisas Imposternakas? Tas suklastotas rusų poetas?
Jis ką, skaitė tau iš savo knygos,
Mano trečios eilės pusseserė – gyvenimas? Na ir tipas!
Mačiau jį šįryt kavinėj,
apsimesdamas svajingu kabino merginas.
Ei, klausyk, perskambink, ką, nes man čia brangiai kainuoja...
Alio?

Sėdasi. Nieko nenuitinka. Eilėraštis baigiasi.

Now the Lord Said to DJ Spinoza

Now the Lord said to DJ Spinoza,
Get out of your country!

And DJ Spinoza said to the Lord,
What country are you talking about, Lord?

And the Lord said to DJ Spinoza,
Good start, good start, for I shall make you lost among nations.

And DJ Spinoza said to the Lord,
Make me lost among nations, Lord, for I am already lost among myself.

And the Lord said to DJ Spinoza,
Why do you bring up personal problems? Hire a therapist—you who
made the schools ring with Sic probo!

And DJ Spinoza said to the Lord,
Lord, is not the set of things in your apprehension infinite?

And the Lord said to DJ Spinoza,
All things are one thing but the irrationals are something else.
Haven't you heard of the diagonal proof?

And DJ Spinoza said to the Lord,
So there is another God above you?

And the Lord said to DJ Spinoza,
Read my lips: get out of your country!

And DJ Spinoza said to the Lord,
But surely just the fact that you're talking in language means you
admit of emotions.

And the Lord said to DJ Spinoza,
Do you want to be numbered on the tip of my boot?

And DJ Spinoza made himself scarce. He lived among the deaf and
became as one blind. He lived among the blind and became as one
deaf. He saw never the sea. He awoke in a room with four walls.

The room moved. He heard the voice of a child but what it said he
ignored. He awoke from awaking. He was aged, wrinkled, hairless,
toothless. He remembered nothing of what had happened to him.

Ir tarė Viešpats DJ Spinozai

Ir tarė Viešpats DJ Spinozai,
Išeiki iš mano žemės!

Ir atsakė DJ Spinoza Viešpačiui,
Apie kokią žemę kalbi, Viešpatie?

Ir tarė Viešpats DJ Spinozai,
Nebloga pradžia, nes išsklaidysiu tave tarp tautų.

Ir atsakė DJ Spinoza Viešpačiui,
Išsklaidyk mane tarp tautų, Viešpatie, nes aš jau ir taip išsisklaidęs.

Ir tarė Viešpats DJ Spinozai,
Kodėl skelbi čia savo asmenines bėdas? Nueik pas psichoterapeutą –
tu, kursai pripildei mokyklas *Sic probo!* skambesio!

Ir atsakė DJ Spinoza Viešpačiui,
Viešpatie, argi daiktų gausybė tavo supratimu ne begalinė?

Ir tarė Viešpats DJ Spinozai,
Visi daiktai yra viena, o iracionalieji skaičiai – visa kas kita.
Tu ką, negirdėjai apie diagonalizavimo principą?

Ir atsakė DJ Spinoza Viešpačiui,
Tai virš tavęs esama dar vieno Dievo?

Ir tarė Viešpats DJ Spinozai,
Skaityk iš mano lūpų: išeiki iš mano žemės!

Ir atsakė DJ Spinoza Viešpačiui,
Iš to, kad vartoji kalbą akivaizdu, jog pripažįsti ir jausmus.

Ir tarė Viešpats DJ Spinozai,
Ar nori būt suskaičiuotas mano bato nosimi?

Ir pasitraukė DJ Spinoza iš akių. Ir gyveno tarp kurčiųjų, ir pats tapo aklas. Ir gyveno tarp aklųjų, ir pats tapo kurčias. Ir niekuomet jis neišvydo jūros. Ir atsibudo kambaryje tarp keturių sienų.

Kambarys pasislinko. Jis išgirdo vaiko balsą, bet praleido jį pro ausis. Jis nubudo iš prabudimo. Ir tapo jis senas, raukšlėtas, bedantis ir plikas. Ir neprisiminė jis nieko, kas jam buvo nutikę.

Iš anglų kalbos vertė Marius Burokas

Spinoza/Jacob

When his father lay dying
DJ Spinoza knelt before him in goatskins
and pretended he was someone else.

Cropdusters buzzed over the cornfields,
the knocking of washing machines was heard throughout the land
and the olive trees produced olives with newfound, masculine power.

Poor father! He was becoming smaller,
growing waxier and more inaccessible.
His face bore the stamp of chemotherapy.

He made efforts to speak, but the words shattered
into letters stamped on white plastic blocks in the game of Boggle.
The family bent forward to see what he was saying.

It was, “*mamochka, mamochka.*”
DJ Spinoza unwittingly looked at his own mother,
who sat as close to the bed as she could, grasping his father’s hand.

Spinoza/Jokūbas

Kai jo tėvas gulėjo mirties patale,
DJ Spinoza suklypo prieš apsitaisęs ožkenom
ir apsimetė esąs kažkas kitas.

Ir dvisparnis birbė ant lauko,
ir skalbimo mašinų bildėjimas pasigirdo per visą kraštą,
ir alyvmedžiai vedė alyvas su vyriška, tik ką įgyta jėga.

Vargšas tėvas! jis vis mažėjo
jis vis vaškėjo ir neprieinamėjo
su ant veido chemoterapijos antspaudu

Jis bandė kažką pasakyti, bet žodžiai subyrėdavo
į raides įspaustas ant plastikinių kaladėlių žaidimo „Boggle“
ir lenkės artyn šeima bandydama įžiūrėt

Tai buvo: „*mamočka, mamočka*“
DJ Spinoza netyčia dirstelėjo į motiną
ji sėdėjo kiek galint arčiau prie lovos, laikydama tėvo ranką.

Vertė Emilis Milkevičius

Marija Stepanova

Marija Stepanova (g. 1972) – poetė, eseistė, žurnalistė, dešimties poezijos rinkinių, dviejų eseistikos knygų autorė, pagerbta daugybe Rusijos ir tarptautinių literatūrinių apdovanojimų, tarp jų – Andrejaus Belo premija (2005), Josifo Brodskio stipendija (2005), Boriso Pasternako premija (2005), „Maskvietišką reitingą“ (*Московский счёт*) Ypatingą premija (2006) ir Pagrindinė premija (2009), Huberto Burdos fondo premija (Vokietija 2006), Lericio Pea Mosca'os premija (Italija-Rusija, 2011), Antologijos premija (2012), IWM svečio stipendija (Austrija, 2015) ir NYU Jordanų centro stipendija (JAV, 2017). Eilėraščių išversta į daugybę kalbų, tarp jų – anglų, italų, vokiečių, prancūzų, hebrajų. Dalyvavo daugelyje tarptautinių šiuolaikinės poezijos festivalių ir programų. Straipsnių dabartinės Rusijos medijų ir politikos temomis išversta į anglų, vokiečių k. Šiuo metu rengia kultūros istorijos studiją „Atminties atminimui“ (*In Memory of Memory*). 2007 m. Stepanova įkūrė nepriklausomą interneto laikraštį *OpenSpace* – svarbų kultūrinį interneto dienraštį, ir buvo jo vyriausiąja redaktore. Vėliau reorganizavo jį į skaitytojų išlaikomą (*crowd-funded*) interneto žurnalą *Colta.ru* (nuo 2012 m. žurnalo veikla finansuojama vien iš skaitytojų donacijų ir įgijo iki 900 tūkst. individualių lankytojų per mėnesį auditoriją). Ištekėjusi, augina sūnų, gyvena Maskvoje.

* * *

Едет поезд по целой России
Вдоль какой-то великой реки.
Пассажиры в плацкарте босые,
Полупьяные проводники.

В сладкой корочке жира и неги
Перед лицами близких людей
Проплывают куриные ноги,
Как деревья в дрожащей воде.

По его населенным вагонам,
Как спасенные души в раю,
Я хожу в одеяле казенном
И взволнованно песни пою.

Это дело гораздо опасней,
Чем считает отец-проводник,
Потому что хорошая песня
Неизменно восходит на крик.

Голым горлом под женские ахи
И негромкий убористый мат
Я пою про дорожные маки
И что гибнет батяня-комбат.

Тонкий голос как острое шило
Протыкает вагонный уют,
И становится людям паршиво,
И они меня в тамбуре бьют.

В честном пенье такая свирепость,
Что оно возмущает сердца,
И стоит пассажирская крепость,
Как слеза в середине лица.

Skrodžia Rusijos žemę lyg artų -
Traukinys lekia upės krantu,
Basakojai keleiviai plackarto,
Ir balsai palydovų girtų.

Ir pro saldžią palaimos luobelę
Tyliai slenka vaizdai drumzlini,
Vištų kojos praplaukia prie kelio
Tarsi medžiai šaltam vandeny.

Tarsi sielų išgelbėtų rojų,
Tam tirštai sklidinam vagone,
Susisupus į pledą klajoju,
Traukiu dainą pilna krūtine.

Bet dainuoti labai pavojinga,
Aš tuo greitai tikėti imu,
Nes daina, jei gera ir galinga,
Neišvengiamai virsta riksmu.

Ir man pritaria visas vagonas,
Aidi matas, riebus ir gausus,
Aš rėkiu apie lauko aguonas
Ir kaip žūsta mūs vadas drąsus.

Aukštas garsas lyg durklą suvaro
Mano balsą jaukiam vagone,
Ir negera žmonėms pasidaro,
Ir jie tambūre muša mane.

Juk daina kaip galinga valdovė
Jaukia širdis galybe žiauria,
Ir sustingsta keleivių tvirtovė
Tarsi ašara veido centre.

* * *

Погоди, не гляди, подойди,
Посиди у меня на груди,
Как в степи замерзающий куст
Под горбатую шапкой присел.

Вырой ямку, в нее говори,
Слухай ухом, шумок засекай,
Где десная лежала рука,
Незабудку траву оберни.

Я тебе не могу отвечать,
Я сметана, меня полкило.
Под дубовую крышкой светло
От едва выносимой любви.

* * *

так с чем же граничит Россия сказал больной
сам знаешь с чем граничит – сказал больной
и каждая пядь ее земли,
и каждый шаг в ее пыли
это шаг перед досмотром
по нейтральной полосе

и небо придвинулось близко
и смотрит во все глаза

о это место, место, где не-границы нет
где всюду пересадка на тот и этот свет
где надземен и подземен каждый переход
и страж граничный заглядывает в еще не закрытый
рот

здесь дыры есть норы есть поры
то есть ворота в теле страны
проваливаться в которы
посторонние не должны
и каждая не колодец
(слезы его утри)
а угольная шахта
с канарейкою я внутри

* * *

Nežiūrėki, prieik, palūkėk,
Ant krūtinės tu man pasėdėk,
Lyg sušalęs krūmokšnis lauke
Po kupra, kepurėta, traškia.

Tu duobutę iškask ir kalbėk,
Ir prigludęs klausyk ausimi,
Kur gulėjo ranka nerami,
Žolę neužmirštuolę įdėk.

Atsakyti aš tau negaliu,
Aš grietinė, aš kilą sveriu,
Man šviesu po sunkiu dangteliu
Nuo tos meilės, kurią vos tveriu.

* * *

tai su kuo gi ribojasi Rusija tarė ligonis
pats žinai su kuo ribojasi – tarė ligonis

ir jos žemės pėda kiekviena
kiekvieno žingsnio pėda dulkina –
tai žingsnis prieš apžiūrą
neutralioje zonoje

ir dangus arti prisislanko
ir žiūri į visas akis

o ši vieta, vieta, kur ne-sienos nėra, pasakyta
visur tik persėdimas į šį pasaulį ar kitą
kur kiekviena perėja ir antžeminė ir požeminė kartu
kur sargas dirščioja į gelmę burnų dar pravertų

čia skylės yra poros yra urvai
tai yra šalies kūno vartai ir negalės
čia įkristi laisvai
žmonės iš pašalės
ir kiekvienas urvas ne šulinys
(ne ašaras jo geri)
o anglies šachta
ir kanarėlė aš vidury

* * *

если собрать в точку
было сказано вот что:

она не-способна говорить за себя,
поэтому ею всегда правят другие

потому в ее истории столько повторов
и фальсифицируются отжившие формы
и не понять, откуда какая цитата,
из тридцатого или семидесятого года
потому что она цитирует всё одновременно

и не чтобы напомнить, а чтобы наполнить дыры

(что особенно жутко)

ее материал
ее МАЗы алмазы каменные пещеры
древесные леса золотые горы
снежные барсы пустынные розы газовые потоки
которые так нужны мировой торговле

ее материал не хочет иметь с ней дела
дает без любви делать с собой что надо

непонятно, чего ей надо

где твое я, почему его не видно
почему за тебя говорят посторонние люди
или ты говоришь
голосами шутих и трусов
выйди из себя
поставь этот словарь на полку

она не выходит
это у нее не выходит

вот ее огромные пароходства
ширококрылые самолетства
шерстобитные сталелитейные молочные производства,
многоокие градостроительные предприятия,
ткачихи, поющие над неработающими станками,
зоны вольного винопитья
супре – прости господи – матические открытия,
господаюнкера, автоматкалашников,
большой балет, вытанцовывающий из заглашников
за решеткою призрак убитого летнего сада

этастрана
рай уснувший в объятьях ада

* * *

esmę pasakyti laikas
ir pasakyta buvo štai kas:

ji nesugeba kalbėti už save
todėl ją visada valdo kiti

todėl jos istorijoje tiek pasikartojimų
ir falsifikuojasi atgyvenusios formos
ir nesuprasi, iš kur kokios citatos
iš trisdešimtųjų ar septyniasdešimtųjų paimta
nes ji cituoja viską vienu metu

ir ne todėl, kad primintų, bet kad užpildytų skyles

(tai ypač nyku)

jos žaliava
jos MAZai deimantai akmeniniai urvai
miškai auksiniai kalnai
snieginiai leopardai dykumų rožės dujų versmės
taip reikalingi pasaulinei prekybai

jos žaliava nenori turėti su ja reikalų
leidžia be meilės daryti iš jos ką reikia

neaišku, ko jai reikia

kur tavo aš, kodėl jo nematyti
kodėl už tave kalba pašaliniai žmonės
arba tu kalbi
balsais juokdarius ir bailių
išeik iš savęs
padėk tą žodyną į lentyną

ji neišeina
tai jai neišeina

štai jos didelė garlaivystė
plačiasparnė lėktuvystė
veltinė plieno lydymo pieno gamyba
daugiaakės miestų statybos įmonės
audėjos, dainuojančios prie neveikiančių staklių
laisvosios zonos vyngėrimas
supre – atleisk viešpatie – matiniai atradimai
ponaikadetai, automatkalašnikovai
didysis baletas, išsišokantis, besiblašantis
už grotų vaiduoklis užmušto vasaros sodo laja

šitašalis
rojus užsnūdęs pragaro glėbyje

* * *

по большой наморщенной водице
под вечерней звездой
от того бережочка
отплыл деревянный ящик

капитана на нем не слышно
матросов на нем не видно
всего и видно что слабое свеченье

(близится оно к нашему дому)

всего и слышно что тихое шуршанье
словно в трюме не спит крошится
пересыпается горсть за горстью

всего и слышно, как воск трещит и каплет
и вода кафизму за кафизмой
читает потом смывает
потом читает и смывает

прости меня, прости меня, друг милый
пускай погибну
не в этом дело

не беги по берегу за мною
по-без дороги
ноги сбивая
не ищи мой деревянный ящик
на отмели
в камышатах

главней всего не снимай с него крышки
отрекись от старого мира
не снимай с меня крышки

не возвращайся к маме
не говори по селам
меловыми окаменевшими устами
дорогие товарищи братья и сестры братие и дружино

* * *

per didelį raukšlėtą vandenį
po vakarine žvaigžde
nuo to krantelio
atplaukė medinė dėžė

kapitono joje negirdėti
jūreivių joje nematyti
tik regėti silpnas švytėjimas

(artėja jis prie mūsų namų)

tik girdėti tylus šnaresys
tarsi kalėjime nemiega trupa
byra sauja po saujos

tik girdėti kaip vaškas traška ir laša
ir vanduo psalmė po psalmės
skaito po to nuplauna
po to skaito ir nuplauna

atleisk man, atleisk man, mielas drauge
net jei ir žūsiu
ne tai esmė

nelėk krantu paskui mane
per-be kelio
kojas atmušdamas
neieškok mano medinės dėžės
atabrade
meldynuose

svarbiausia neatidėnk dangčio
atsižadėk seno pasaulio
nenuimk nuo manęs dangčio

negrįžk pas mamą
nekalbėk po kaimus
kreidinėmis suakmenėjusiomis lūpomis
brangūs draugai broliai ir seserys brolija ir draugysta

Iš rusų kalbos vertė Daiva Čepauskaitė

